

VILÁGVÁROSI REGÉNYEK

LEGÉNY A TALPÁN

(Egy vén tengerész fecsegése)

REGÉNY

IRTA

REJTŐ JENŐ

LITERÁRIA KIADÓVÁLLALAT KFT.

A mű elektronikus változatára a Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0) Creative Commons licenc feltételei érvényesek. További információk: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/deed.hu>

Elektronikus változat:
Budapest : Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület, 2014
Készült az Internet Szolgáltatók Tanácsa támogatásával.
Készítette az Országos Széchényi Könyvtár E-könyvtári Szolgáltatások Osztálya
ISBN 978-615-5406-44-7 (online)
MEK-12493

1.

Mikor a világra jöttem, szüleim papot akartak nevelni belőlem. Úgy érzem, hogy békés természetemnek az a hivatás felelt volna meg legjobban. Higyjétek el, barátaim, nem a magamfajta emberen múlik, hogy itt a földön még nem jött el a szeretet országa. Különösen Délafrika bányavidékén sodort sok kellemetlenségbe rendületlen hitem, amellyel az emberek közötti barátságos megértésért küzdök. A délafrikai bányavidék nagyrészt egymástól távoleső apró községekből áll, amelyekben még ma is két vagy három arab csendőr igyekszik hiábavalóan fenntartani a rendet és súlyosabb esetekben legfelső fokon a lincs nevű gyorsbíró ítélkezik.

Képzeltetik barátaim, hogy ezen a vidéken hemzseg a sok kóbor csirkefogó, verekedő, lövöldöző, részeges ripók és mindenféle kötekedő alak. Ne csodáljátok hát, ha a magamfajta istenes és bölcselkedő hajlamú utas lépten-nyomon kellemetlen tapasztalatot okul. Így történt Pretoriában is, ahol éppen említett békés természetem kevert bajba. Pretoria az utolsó nagy város a tengerpartig elterülő bányavidéken és az ottani lótenyésztők klubjában adódott a kellemetlenség. Nagyon meleg volt. Jól benne jártunk a száraz évszakban és ez a szép helyiség egy nagy ház második emeletén, lefüggönyözött ablakaival, jeges italaival menedéknek bizonyult a forróság ellen. Néhányan, higgadt emberek csendesen beszélgettünk a sarokban. Egyszerre csak odalépett egy hatalmas, csizmás ember, szemmel láthatólag nagyon részeg - mindig részegek csinálják a bajt - és felszólított bennünket, hogy igyunk vele egy pohár whiskyt. Nekem éppen akkor nem volt kedvem inni, ezt senki sem veheti tőlem rossznéven. Barátságosan megkérdeztem, hogy miért ragaszkodik ehhez a nem túlságosan eredeti ötletéhez? Azt mondta, azért, mert ökör iszik magában. Udvariisan azt feleltem, hogy akkor menjen át whiskyjével a másik szobába, mert ott nincs senki. Erre a fickó hangoskodni kezdett, láttam, hogy a helyiség békéjét veszélyezteti és úgy éreztem, hivatásom magaslatán állok, ha ezt az izgága bajkeverőt eltávolítom nyugodt légkörünkből. Azt igazán nem róhatja fel senki hibámnak, hogy az eltávolítás hevében összetévesztettem a helyiség nyílásait és az ajtó helyett az ablakon keresztül tessékeltam ki. Az, hogy az ablak csukva volt, még nem okozott volna bajt, hiszen az üvegszilánkokat el lehet távolítani az emberi testből. Meggyőződésemm, hogy ha a pretoriai lótenyésztők klubhelyisége a földszinten van, akkor ez a békétlen úr még ma is él. Vonják felelősségre a mérnököt, ítélik el, aki a házat építette, de miért rohantak nekem? Egy zömök ember még torkon is ragadott. Neveletlenségéért természetesen megróttam és még arra sem volt időm, hogy kihúzzam belőle a késemet, máris menekülnöm kellett, mert láttam, hogy szándékaimat tökéletesen félreértve, rendőrkézre akarnak juttatni.

Az emberek igazságtalansága és meg nem értése mélységesen elkedvetlenített. Hiába! Kutyanak való ez az egész vidék! Kóbor, verekedő csirkefogók birodalma.

Tanana már kisközség, másfél napi lovaglás Pretoriától. Elhatároztam, hogy óvatosan elkerülök minden nézeteltérést. Nem néztem se jobbra, se balra, bementem a kocsmába és csendesen odaszóltam a tulajdonosnak, hogy jó lesz, ha kimegy az istállóba és ellátja a lovamat. Azután whiskyt rendeltem, mert szeretem ezt az üdítő, kellemes illatú italt, amely gyorsan üzi ki az emberi testből a fáradtságot. Tovább ballagtam volna, ahogy csendes utashoz illik, ha az a három férfi nem jön be a helyiségbe. Bányászok voltak. Az egyik mosolyogva vállamra tette a kezét. Nem tudom, ti hogy vagytok vele, én sosem szerettem, ha valaki a vállamra teszi a kezét. Rossz modor jele.

- Halló, idegen! - mondta ez a vigyorgó alak. - Idejött közénk a földet túrni?

Nagyon bárdolatlan megszólítás volt. Mondtam már, hogy nem szeretem a rossz modort, tehát halkan így feleltem:

- Elsősorban vegye le a vállamról a mocskos patáját, másodsorban jegyezze meg, hogy nem jöttem ide földet túrni, mert nem vagyok giliszta, sem sündisznó.

Ezzel visszafordultam a söntésaszthalhoz a poharam felé és nem törődtem volna tovább az üggyel. Egyszerre azonban arra lettem figyelmes, hogy valaki hátbaszúr. Ez már felbosszantott! Az egyiket nyomban keresztülvágtam a söntésspolcon, hogy rázuhant a mennyezetes állvány vagy harminc üveggel. A másikat hasbalöttem, de a harmadikat, aki elfutott, csak az uccán értem utól, hogy jogos önvédelemből leterítsem. Ezalatt néhányan összeröföntek ásóval, kapával és mielőtt megmagyarázhattam volna nekik, hogy miért kellett ezt a három urat ennyire megdorgálnom, nekemrohantak. Bizony ott a tolongásban öt-hat ember megsebesülhetett a lövöldözéstől, de nekem védekezni kellett és ez sikerült is. Örültem, midőn lovammal az országútra értem és a hátam mögött tudtam ezt a gaz fészket. Miért szednek az angol hatóságok mindenféle jogcímen újabb és újabb adókat, ha nem tudják erről a vidékről eltávolítani a zabolátlan gazembereket?

Már két napja lovagoltam pihenés nélkül. A meleg nem lehetett több negyven foknál, de fullasztó volt a por és butykosomban megáporodott a víz. Ilyen helyzetben igazán csak arra gondolhattam, hogy ha másfél óra múlva elérem a legközelebbi helységet, amely Sonong volt, kerülni fogok minden élő embert a vendéglősen kívül, mert ha itt sem pihenhetek, akkor eldőlök valahol az úton ebben a száraz pokolban. Talán említettem már, hogy papnak szántak gyermekkoromban és így megmaradt bennem egy szép mondás valamelyik próféta könyvéből. Azt hiszem, valahogy így hangzik, hogy «nem elég a jószándék jószerencse nélkül». Megjegyzem, lehet, hogy nem is a prófétákban olvastam, sőt úgy emlékszem, egy angolai fegyház igazgatója mondta, midőn elbúcsuzott tőlem. Szóval, ezt csak azért említem, mert így jártam jószándékkal többek között Sonongban is.

El sem értem a vendéglőig, mert utamat állta valami búcsújárás, amit egy elhunyt jólelkű bányagazgató emlékére rendeztek. Magam is soká voltam bányász és tisztelem az igazgatókat, különösen a jólelkűeket, bár ilyenhez még nem volt szerencsém. Megállítottam hát a lovamat és vártam, hogy elmenjen az ünneplőbe öltözött menet. Egyszer csak egy bányász odaszólt:

- Talán leszállna a lováról és úgy bámészkodna?!

- Menjen a fenébe - feleltem kitérően, mert nem akartam ismét veszekedést kezdeni. Szó szót követett és végül a lövöldözésre sikoltva szaladtak szét a nők, s azután, hogy elkerüljem a további nézeteltérést, átugrottam az elhullottakon és rövid vágásban vettem az országútát.

Nagyon elkeseredett hangulatban voltam. Uram, hol késik a szeretet országa?! Azért, mert ezen a vidéken nem hemzsegnek a rendőrök, a katonák és a rögtönítélő törvényszékek, itt már békés ember nem mehet végig az úton? Délutánra járt az idő, minden csontom fáj a lovaglástól. Vízem már nem volt és tönkrement parafakalapom - egy kapavágás szakíthatta ki, - alig védett a nap ellen. Az országúti poros kaktuszok és pálmák álmosan lógatták mozdulatlan leveleiket. A távíródróton néhány színes madár gubbasztott mozdulatlanul. Tudtam, hogy közeljárom a tengerparthoz, de még egy község van előttem, Bernam. No, itt ha képen üt valaki, akkor sem kezdek verekedést. Innom és aludnom kell sürgősen, különben holtan esem le a lóról. Már feltűnt a távolban néhány fehérszínű vályogház. Mikor közelebb értem, különös látványra lettem figyelmes. Ahol az országút a faluba torkollik, homokzsákok, ládák és kőhalmok voltak egymásra tornyozva és szorgos emberek egyre emelték ezt a barrikádot, amely mögül itt is, ott is egy-egy puskacső kandikált ki. Valószínűleg bennszülöttek támadását várják. Természetesen közöttük a helyem. Utolsó kutya az, aki a trópuson nem áll oda küzdeni testvérei közé, ha a fehér fajról és a civilizációról van szó. Egy szakállas ember integetett, kalapjával a barrikád tetején. Megsarkantyúztam a lovamat. «Jövök, jövök!» kiáltottam, feléje. Ekkor azonban egy lövés dördült el és a golyó éppenhogy elkerülte a fejemet. Döbben ten megálltam.

- Halló idegen! - kiáltotta a szakállas. - maradjon ott, ahol van, mert ha egy lépést közeledik, negyven golyót számolhat meg a testében. Amint látja, már értesültünk magáról.

Értesültek rólam?! Szent Isten! Ezek a bolondok talán ellenem emelték a barrikádot? Ha eziránt voltak még kétségeim, azt nyomban eloszlatta a szakállas, aki egy pillanatig sem fordította el rólam a puskáját.

- Ha megfelelő rendőrség nincs is ezen a vidéken, a sürgöny még működik, hála Istennek! Megkaptuk magáról az értesítést és ha azt hiszi, hogy ugyanúgy folytathatja az útját, ahogy Pretoriától jött idáig, akkor, amint látja, csalódik.

- De uraim! A civilizáció nevében! Hogyan tévedhetnek ennyire? Egy ital vizet és egy fekvőhelyet kérek...

- Nézze - mondta az öreg, türelmetlenül játszadozva a fegyverével, - mi békés bányászok és kereskedők vagyunk. Még az olyan alakot se löjjük le szívesen, mint maga, pedig szerintem az ilyenekre itt vadászengedélyt kellene kiadni a bányavidéken. Tízíg fogok számolni, azalatt nagyon gyorsan térjen le a dűlőúton, a völgy mentén kerülje meg a helyiséget és lovagoljon tovább, különben sortüzet adunk magára.

Ez történt! Velem! Aki a gyöngék támasza, a büszke angol gyarmati imperializmus híve vagyok! Mit is felelhettem ilyen gyalázatos durva vádaskodásra, ilyen gyáva kutyáknak, akik barrikád mögé bújnak egyetlen ember elől. Sohasem szerettem a durva szavakat. Kiköptem előttük és elvágattam.

2.

Körülbelül egy órai lovaglás után láttam csak tisztán, hogy milyen komoly bajba kerültem. Vízem nem volt, tudtam, hogy folyó nincs előttem és már huszonnégy órája ültem nyeregben. Azt hiszem, eléggé megviselt állapotban lehettem. Úgy éreztem minden pillanatban, hogy leesem a nyeregből. Még csak azt sem remélhettem, hogy találkozom valakivel. Ezekben a délutáni órákban Afrikában csak a bolond ember mozdul ki az árnyékból. És azok a gazok egy korty víz nélkül zavartak tovább. De hiszen csak ne lettek volna a barrikádok mögött, tudom, hogy megtanulták volna a békés utasokat tisztelni! Tudnotok kell, barátaim, hogy Afrikában a szomjanhalás nem éppen lassú befejezése a földi pályafutásnak. A víz patakokban ver ki az ember bőrén és ahogy a Cape Town-i fegyház lelkésze mondta, testünk kétharmad része tulajdonképpen víz. Ha azután Afrikában elfogy az innivaló, hamarosan rájössz arra, hogy vízből lettünk, vízzé válunk. Két-három órán belül, amint erősebben fogy a víz-állományod, itt is, ott is felreped a bőr. Először ott, ahol vékonyabb. Rémülten érzed, hogy málik szét a két ajkad és miután a forróság éppen ezen a vékony felületen hatol át legerősebben, odavonzza a vért és a repedt ajkak öklömnyire duzzadnak. Ehhez a stádiumhoz már néhányszor volt szerencsém.

Tudtam, hogy a menekülés egyetlen kis lehetősége: elérni a tengerpartot. Ha véletlenül nem jön arra hajó, akkor hamarosan végére érek földi utamnak. Bevallom őszintén, sajnáltam azt a derék fickót, akivel azonos vagyok. Tehát megkíséreltem ezt a nem túlságosan kecsegtető esélyt. És ehhez ember kellett, barátaim. Még jó másfél óráig volt a tengerpartig. Megsarkantyúztam a lovat és vágatásra kényszerítettem. Úgy éreztem, hogy a csontjaim kiszakadnak és darabonként hullanak le rólam. A fülemben legalább kétszáz lélekharang csilingelt veszendő lelkiüdvömrért. És én vágattam. Ez volt a lovaglás! Egy haldokló ember egy döglődő lovon másfél óra alatt, több mint negyvenfokos melegben köves és mocsaras vidék között elhúzódo délafrikai országúton. Egyszerre csak feltűntek a pálmák és majomkenyérfa... Azután bozótok között bukdácsoltunk, mivel úgy látszik végetért az országút. A ló nagyot horkant és megremegett. Leugrottam róla. Hosszú, véres hab jött a szájából, mélyen lehajtotta a fejét két patája közé és a bőre remegett, mintha fázna. Azután egy sikoltó nyerítéssel eldőlt. Sokkal különb állapotban én sem voltam. Odatámolyogtam a parti fák közé és leroskadtam az árnyékban. Ilyenkor a verejtékező test segíthet az emberen. Nem szabad letörölni az izzadságot. Egy singaporei detektívfelügyelő szerint nagyon fontos a trópuson, hogy az ember sohase törölje le a verejtékét. A verejték párolog, a párolgás hőt von el, így a test melege kissé csökken és ezáltal tovább bírja a forróságot.

Még az ujjamat sem emeltem fel. Tudtam, hogy minden mozdulat közelebb visz a halálhoz, a test drága nedveinek elvesztéséhez, a kimerült szív utolsó dobbanásához. És mégis. Annak dacára, hogy ezt tudtam, mégis siettetnem kellett saját pusztulásomat. Ugyanis megláttam a lovamat. Ott feküdt a nap hevében, ahogy eldőlt és a patái rezegtek. Hallottátok mind, hogy ez a ló milyen társam volt az elmúlt napokban. Úgy éreztem, hozzám tartozik szegény pára. Akinek annyi cimborája és jó barátja volt mindenütt, mint nekem, az megtanulja becsülni és szeretni a lovát. Én tehát felálltam - minden lépés kínszenvedés volt - és odavánszorogtam póruljárt cimborámhoz, hogy megtegyem, amit barátságunk alapján joggal elvárhatott tőlem: egy golyót eresztettem a fülébe... Szegény, legalább túl volt már mindenben. Eszméletlenül estem le újra a fa alá. Ez a rövid út a lóig másfél órával lejjebb vitt az elmúlás lejtőjén.

De mintha némi kárpótlást nyujtana érte az ég. Az annyiszor éltetőnek nevezett kegyetlen, gyilkos nap, afrikai gyorsasággal bukott le a fák mögé. És így még egyszer magamhoz tértem.

A délafrikai partvonal inkább a dsungel folyóit szegélyező parterdőségre emlékeztet. A tengerről áthatolhatatlan dsungelnek látszik ez a sok-sok kilométerre húzódó, szinte szabályosan egyenes, dús partsáv, míg valójában csak a tengert követi ez a szalagnyi őserdő és közvetlenül mögötte alig némi változatossággal az a köves, bozótos, vagy mocsaras szeppe terület, amelyen én bukdácsoltam végig Pretoriától kezdve. Elátkozott partok ezek. Táborozásra, kikötésre, földművelésre, vadászatra, mindenre alkalmatlanok. És úgy látszik, Girton Tom, vagy ahogy barátai és néhány túlbuzgó rendőrtisztviselő nevezi: a «Skót» Tamás, itt fogja befejezni életét. Mindössze néhány óra. Kabócák egyhangú kórusa ciripelte fülsértően mindenfelől a gyászdallamot. A bőröm fájt és viszketett. És csak most jutott eszembe minden szerencsétlenség és baj oka: a gyűrű.

A halott lány gyűrűje!

3.

A halott lány gyűrűje ott volt az ujjamon. Badlem Jimtől nyertem kockán. Különössé tette a gyűrűt egy furcsa, zöldesbejátszó fekete kő. Már nem tudom, milyen nemes fajta volt, de gyönyörűen csiszolták. Érték valamit a drágakövekhez, hiszen ezért kellett éjszaka elhagynom Kimberleyt egy szál hálóingben lovon. East Londonig vágtattam. Az arrafelé élő bennszülöttek még ma is vallásos ünnepségeket tartanak azon a napon, midőn a vágtató fehér szellem elsuhant közöttük hajnalban. Mindebből láthatjátok, hogy értek a drágakövekhez, tehát ha azt mondom, hogy a halott lány gyűrűjén lévő háromszög csodálatosan volt csiszolva, akkor elhihetitek. Az alacsonyabbrangú drágaköveknél sokszor a csiszolás adja meg a kő igazi értékét. Az aranykarika közepén két rubin között helyezkedett el a háromszögű fekete kő. A háromszög alapja, illetve két sarka párhuzamosan illeszkedett az aranykarika fölé, míg a két egyenlő szár messzi elálló csúcsot képezett az ujjam mentén, majdnem a középső ízig. Hozzá nem értő is láthatta, hogy női gyűrű. Nos, mikor Port Natalban Badlem Jimmel találkoztam, a kisujján viselte ezt a gyűrűt. Badlem Jimmel valamikor együtt matrózkodtunk és együtt kerültünk az Old England nevű gőzösre, amely akkoriban, ahelyett, hogy a British Múzeum régiségtárában horgonyzott volna, teherforgalmat bonyolított le a Déli tengeren. A kapitánya Birks volt. Rendes matróz nem vállalt volna munkát ezen a hajón, de nekünk Jimmel akkoriban sürgős okunk volt rá, hogy nyomban elhagyjuk Sidneyt és így nem várhattunk előkelőbb óceánjárót. Így kerültünk erre a kitiport sárcipőre, amelynek kapitánya az említett Birks volt. A keresztnévét nem tudom. Lehet, hogy nem is volt neki. Kedves barátaim, ti ha ezt a szót halljátok, hogy hajóskapitány, akkor egy napbarnított úriembert láttok magatok előtt, becsületes kék tekintettel, aki utolsónak hagyja el a süllyedő hajót. Sajnos, ilyen kapitányokhoz nagyon ritkán volt szerencsém. Birks mindennek éppen az ellenkezője volt. A hajóit általában elsőnek hagyta el és ezek még csak nem is süllyedtek, mindössze némi készpénzzel rendelkeztek, amelyet Birks előzőleg magához vett. Piszkosabb embert ritkán láttam, karvalyhosszú körmeivel állandóan ősz szakállában babrált. Ezzel szemben úgy ismerte a tengereket, mint a nadrágzsebét. És férfi volt. A monszun süvöltésétől annyira sem ijedt meg, mintha egy macska dorombolt volna. Hajójával akkoriban India felé tartott és a legénységet négy szumbavai bennszülött rablógyilkos képezte. Én voltam a kormányos. Kedélyes aranyidők voltak, fiatalságunk derűs napjait éltük még akkor. Badlem Jim volt a másodkapitány és, sajnos, a szolgálati viszony elég laza volt közte és Birks kapitány között. Egyszer Jim olyan függelemsértést követett el, hogy a kapitány lába három hétig sínben volt, máskor Jimmet vittük el félig halva a pálinkában és a vérben úszó pókerlapok közül. Mondom, kedélyes aranyidők voltak, hiszen alig lehattunk harminc esztendősek, teli voltunk tréfával és játékos kedéllyel. Azután a sors elsodort bennünket egymástól, kit erre, kit arra deportáltak és évek múltak el, míg a Port Natal-i «Szigonyosnál» összetalálkoztunk Jimmel a rulettasztal körül. Borzasztóan megörültünk! Megöleltük egymást, azután ittunk, beszélgettünk, majd, amint már ez tengertjárt, régi cimborákhoz illik, leültünk pókerezni, hogy elnyerjük egymás pénzét. Tudtam róla, hogy hamiskártyás, de nem törődtem vele, mert hiszen ő is régen ismert engem és tudta, hogy egyforma eséllyel játszunk. Most is olyan pimaszul és szemtelenül csalt, olyan szemkápráztató ügyességgel és gyorsasággal, amiért, azt hiszem, megérdemelte, hogy hajnalra elnyertem minden pénzét. Ne gondoljátok, hogy én is hamiskártyás vagyok, de ha ököllel és késsel van jogos önvédelem, akkor kártyában is van. Reggel Jim az asztalra dobta a gyűrűt és ragaszkodott hozzá, hogy még egy esélyt adjak neki. Miután az igazság mindig a tisztességes ember oldalán van, talán mondanom sem kell, hogy én nyertem.

Úriemberek mindig tudják, hogy a kártyanyereséggel kötelezettséget is vállaltak és így két napig igen sok italt fizettem. A kaszinószabály nálunk úgy szól, hogy addig tart a vesztes itatása, míg aludni tér mind a két fél. Ezt csak azért említettem meg, mert a harmadik nap spicces hangulatában Jim néhány olyan dolgot közölt velem, amit különben valószínűleg nem mondott volna el. Az ujjamon lévő gyűrűre nézett sokáig és kidülledt szemekkel makogta:

- A halott lány gyűrűje...

- Mi?... - kérdeztem és kissé megborzadtam. Jim csúnyán röhögött.

- Elma... így hívták... Elma... - nehezen forgott a nyelve és még ivott. - Az ördögbe is, te nem vagy rendőr... régi cimborá vagy... kipróbált, hű barát... Elma... csuda finom dáma volt... A szeretőm... olyan selyemholmijai voltak... ékszerei... Uriháznál szolgált... és tudod, pénzt is szerzett, amikor akart... Azt hiszem, komorna volt... Délebbre történt... nem mondom meg, hol... vagyis mindegy... Úgy éltünk, barátom... úgy éltünk, mint az igazi urak: egész nap ettünk, meg ruletteztünk... csak azután a macskának én már nem voltam elég, tudod?... Ismered a Táncos Billt?... Az kellett volna neki... mert katonatiszt volt, mielőtt bezárták... mert jobban beszél, mint a magunkfajta... - röhögött. - Te ismersz engem, Skót Tamás! Hát el lehet vinni tőlem élve egy macskát?! Én már egy héttel előbb tudtam... de csak figyeltem... azután a komorna mindent összecsomagolt... Sok drága holmit... Még volt ékszere is, ami nem ment el a ruletten... Azután elintézttem... a Táncos Bill talán még most is várja... ez a gyűrű is Elmáé volt...

- És... rajta volt akkor is... mikor elintézted? - Akár hiszitek, akár nem, undorítóan éreztem magam. Lehet némely folt a jellememen, de rablógyilkosságot sohasem követtem el és nem lettem volna képes arra, hogy akárcsak meg is üssek egy nőt. Igen, barátaim. A faragatlan tuskó is lehet egyenes és ha vannak is göbök rajta, azért belülről nem korhadott mindegyik. De Badlem Jim korhadt volt.

- Rajta volt... a gyűrű... Lehet, hogy jószerencsét fog hozni neked... - azután a homloka az asztalhoz koccant és úgy is maradt. Elaludt. Ott hagytam. Úgy éreztem, hogy helytelenül cselekszem, ha nem lövöm le. Bizonyára igaz, amit mondott és megölte azt a szerencsétlen nőt.

Mikor kiértem az országútra, nem tudtam, merre menjek. Gondoltam, a halott lány gyűrűje jó lesz iránytűnek. Feldobtam a levegőbe és a gyűrű úgy esett le, hogy a csúcsa északra mutatott, Pretoria felé.

Így kerültem ide a partra, ahol most haldokoltam.

4.

Már jóval elmúlt éjfél. A pálmakoronákon át tűző hold fénye kardlevelek árnyától megszakítva olyan mozdulatlanul pihent a partmenti vizen, mintha egy törött tükör üvegdarabjai feküdnének egymás mellett. Egy felriadt madár rikoltott valahol és néhány másodpercre várakozóan némult el a kabócák kórusa. Úgy éreztem, mintha a fejem hordónyivá dagadt volna és a testem szárazon égett.

Könnyű, fuvallatnyi zajt hallottam. És egyszerre alig néhány méternyire a parttól vitorlát pillantottam meg. Közben előbukkant a hold és éles fehér fény terült szét a tengeren. Jóformán csak a légáramlás erejével jött a kis hajó, olyan alig észlelhető lassúsággal, mintha mozdulatlanul állna. Még volt annyi erőm, hogy feltápáskodjam. Kiáltani akartam, de hang már nem jött ki a torkomon. Ágakba kapaszkodva bukdácsoltam előre. Kétárbócos kis sóner volt. Most megpillantottam az embert, aki a hajó elő részén állt, egyik kezével a kötélbe kapaszkodva és rám tekintett. Igen. Rámnézett. A szemembe. Felemeltem a két karomat, úgy integettem. És ez az ember csak áll mozdulatlanul, nem szólt, nem tett semmit, ami jelezte volna, hogy észrevesz és a vitorlás lassan siklott tovább. Elképzelhetitek, mit éreztem. Mi, matrózok, nem vagyunk babonások, de a kísértetek hajójában hiszünk. Én akkor úgy éreztem, hogy ezen az elátkozott parton minden haldokló ember előtt megjelenik éjfél után ez a kétárbócos túlvilági sóner és az ágvitorla kötelébe kapaszkodva, mozdulatlanul áll a kísértetek kapitánya... Azután az életösztön mégis rávett, hogy elővegyem a revolveremet. Hátha nem lát? És nagynehezen, óvatosan a vízre célozva, kétujjal elsütöttem. A revolver kiesett a kezemből. Az a fehérruhás ember meg sem rezzent a lövésre, ugyanolyan kifejezéstelenül bámult rám és a vitorlás haladt tovább. Elájultam...

...Nem nyitottam ki a szememet, mikor magamhoz tértem. Közben megitathattak, mert a szájam két szélén lefolyt nedvességet éreztem az arcomon. Azután egy hangot hallottam. Kissé rekedt, borízú hang volt, emellett nyers és hideg csengésű:

- Ön azt mondta, hogy csak megitatja és otthagyja a parton. Hogy merte ezt az embert felhozni a hajóra?

- Uram, véletlenül ismerem ezt az alakot. Szükségünk van még egy emberre és ebben megbízhat. Jó néhány titok szunnyad a lelkiismeretén.

Gyorsan kinyitottam a szemem. Da rögtön lecsuktam. Lázálom! Birks kapitány, a vén rabló! Istenemre ő az! Nem is változott, csak a szakálla volt sokkal piszkosabb, de háromszoros saskarmaival éppúgy babrált benne, mint egykor.

- Meglátom! De újra figyelmeztetem, Birks, hogy mindenben tartsa magát a megállapodásunkhoz.

Még hevertem volna egy kissé lehúnyt szemmel, Birks azonban beszélni akart velem, tehát mintegy gyors elsősegélyt alkalmazva, úgy oldalbarugott, hogy nyomban felültem. Rámordított.

- Ha ennyire legyöngültél, mióta nem láttalak, akkor elküldelek a «halszanatóriumba».

A «halszanatórium» Birks kapitány speciális egészségügyi intézménye volt. Akkor létesítette, midőn bizonyos ragályos betegségek miatt a vesztégzár betartását nagyon megszigorították. Ezért, mielőtt kikötőbe értünk, a himlőben, sárgalázban, vagy kolerában megbetegedett matrózokat bedobálta a tengerbe, vagy ahogy ő mondta, bevittette őket a halszanatóriumba.

Benyúltam az öreg hátsózsébébe, ahol már húsz éve őriz egy állandóan töltött kétliteres rumosüveget és nagyot húztam belőle.

- Adjon egy cigarettát, azután annyit dolgoztathat velem, amennyit akar.

- Szerencsés fickó vagy, Skót. Úri élet van ezen a hajón. Két év előtt szerződtetett a gazda. Kis vacak az egész, de nagyon jól van építve. Kaphatsz ellátást és fizetést is, bár ebben az egyben nem vagyok biztos.

- Hm... Én biztos vagyok benne. Velem ne kezdje a régi dolgait. Ismerhet már.

- Jó, jó - mondta, pedig azt vártam, hogy ocsmányul átkozódni kezdjen, - ez rendes üzlet, fiam, csak szigorú szabályok vannak. Például nem kötünk ki, csak havonta egyszer Mombaszába, ahol én kimegyek a csónakkal és postát hozok, meg néhány szükséges holmit. Tehát kissé egyhangú az élet, de nyugalmas és én már öregszen, fiam, elég volt a kalandokból, jó az ilyen fix állás, - szólt és nagyot húzott a rumosüvegből.

Furcsa vitorlás volt a «Nóra», annyi bizonyos. Sohasem járt a rendes hajózási vonalban, Délafrikának leglakatlanabb, dsungellel határos partjai mentén hajókáztunk, mindig lassan, céltalanul és ha távolról vitorla, vagy gőz tünt fel, elkerültük. Kit viszünk, miért? Birks sem tudta.

- Azt hiszem, valami «nehéz» pasas - mondta este a kajütben. Ez annyit jelentett Birks nyelven, hogy az illető súlyos bűncselekmények halmazát követte el. - És azért addig hintáztatja itt magát a «Nórán», amíg elfelejtik a dolgát. Azt mondja, hogy Sir Robert Raleigh a neve.

- Nem nézem gazembernek - mondtam. - Nagyon becsületes szeme van. Tanult ember lehet és jólelkűnek látszik.

- Látod, ezek a legnagyobb gazemberek. Ha én azt mondom, hogy a pasasnak valami van a füle mögött, arra mérget vehetsz. Láttad volna, hogy meg volt rémülve, mikor téged megmentettelek, ami elég nagy hülyeség volt tőlem.

Mint utóbb megtudtam, Birks a lövésre bujt elő. A fehér ruhás, azt hiszem, nem is hallotta a lövést. Később rájöttem, hogy nem hall semmit. Befelé él. Bizonyára ismertek ilyen emberek, akik a jelent és a jövőt elzárják a múlttal, amely állandóan beszél hozzájuk, hangokat hoz a fülnek, képeket a szemnek, úgyhogy az ilyen ember nem hall és nem lát. Sir Robert Raleigh ilyen ember volt. Lassú léptekkel végigment a hajón, azután állt egy helyben és nézett. Odaértem a súrolással, ahol állt, előtte, mellette, körülötte súroltam és meg vagyok győződve róla, hogy nem látott. Egyszerre hirtelen összerezzen és úgy nézett rám, mint akinek legalább egy percre kell tünődnie, hogy megfejtse, ki vagyok én tulajdonképpen? Néha olvasott, de egyszer csak letette a könyvet és kibámult, szinte ijedten, az ismeretlen sűrű parti dsungelre és megfigyeltem, hogy úgy figyelt, nyitott szájjal, mint aki előtt megoldhatatlan, rémes események állanak a parton, fák és bozótok helyett. Ritkán borotválkozott, a ruhájára sem ügyelt és sápadt arca kissé elhízott. Sokszor mondtam már nektek, hogy van szívem, ha néha rá is kényszerített az élet, hogy kemény legyek és erőszakos. Valami részvét, szeretet, vagy szánalomféle ébredt bennem titokzatos gazdám iránt.

A szolgálat könnyű volt, majdnem semmi. A kis vitorlás kezelése, tisztántartása egy gyöngyelegénynek sem került volna különösebb erőfeszítésébe. Sokszor előfordult, hogy napokra lehorgonyoztunk valahol és csak álltunk, álltunk, amíg Sir Robert valami közönyös útalattal oda nem szólt Birksnek:

- Gyerünk tovább...

Hová, miért? Meddig? Ezeket a fogalmakat lassan teljesen elvesztettem magam is a Nórán és ha nem vonzott volna valami különös rokonszenv Sir Roberthoz, már régen odébbálltam volna erről az unalmas sónerről.

Birks flegmatikus ember, akit a saját jólétén kívül nem érdekel más a világon. Nekem több a képzelőtehetségem és ez mentse csúf eljárásomat, hogy leskelődtem. Birksen volt a kormányzás sora. A vastag, füledt, afrikai éjszaka teljes szélcsenddel borult a tengerre. Kiosontam a fülkéből és egy hasadékon keresztül belestem Sir Robert kajütjébe, ahonnan világosság szűrődött ki.

...Sir Robert az ágyán feküdt felöltözve. Egyik kezével azt a pokoli pipát tartotta a szájához, amelyből a szép halált szívják magukba gyengeakarátú emberek. A kajütben rendetlenség volt, ujjnyi vastagon feküdt minden a por, mert nem engedett senkit sem belépni, nem engedett takarítani. Az ópiumlámpa fehér világa szármalmas fényt vetett a borostás, verejtéktől fényes arcra. Nagyot sóhajtott, azután oldalra dőlt és kezébe vette a tűt. Nem lehetett régi ópiumszívó. Ismerem a begyakorlott, gyors mozdulatokat, amellyel a mérget golyócskává gyúrák a tűhegyen, ahogy hevítik és a pipába teszik. Sir Robert ujjai ügyetlenek voltak, lassúak, háromszor is újra kezdte, míg végül hátradőlt, úgyhogy tarkója mélyen a párnába süppedt és ismét szívott... Szegény. Mire az ujjai gyorsak, keskenyek és ügyesek lesznek, az arcára is kiülnek majd a mély sötét foltok, két szeme kissé besüpped árnyékos üregébe és nem bírják majd jól a napfényt... Hirtelen megszólalt:

- Jöjjön be maga, aki ott leskelődik.

Ostoba voltam. Nem számítottam rá, hogy az ópium első stádiumában különlegesen érzékennyé teszi a hallást. Természetesen bementem. Félredobta a pipát és felült az ágyon. Valószínű, hogy csak az első adaggal készült még el, mert nem látszott mámorosnak. A kezdők különben is jól bírják a mérget.

- Miért leskelődött?

- Kíváncsi voltam, sir.

- Úgy... - Néhány lépést fel és alá járt. - Ne tegye többé. Ha mégegyszer rájövök, hogy a dolgaimmel törődik, lelövöm. Elhiszi?

- Elhiszem, - mondtam meggyőződéssel, bár borízú hangja olyan nyugodt, félig suttyogó volt, mint mikor az ebédjét kérte. Hirtelen azonban kimeredt a szeme és minden vér eltűnt az arcából. Megpillantotta rajtam a halott leány gyűrűjét. Egyszerre egy revolver csöve szorult a gyomromra, ugyanakkor elkapta a nyakamat:

- Hogy került hozzád ez a gyűrű?! - A nyakamnál fogva hátralökött, hogy a falnak ütdtem.

- Sir Robert - mondtam nyugodtan, - aki egyik kezében revolvart tart és a másikkal üt, az gyáva.

- Értelek... - ledobta a revolvart a földre és elémállt csípőre tett kézzel. - Hogy került hozzád ez a gyűrű?

Rá akartam vetni magam, de tizedmásodpercnyi gyorsasággal állon talált az ökle. Mikor magamhoz tértem az ájulásból, ott feküdtem még a földön és ő ugyanúgy állt előttem. Értek valamit a dologhoz, tehát elhihetitek, ha mondom, ilyen ököl, mint Sir Roberté, kettő sem létezett akkoriban ezen a vidéken. Fel akartam kelni. A fejem nagyon zúgott. Úgy látszik, ezt Sir Robert is tudta és tenni akart valamit ellene, mert megfogott a nyakamnál és úgy vágott neki fejfel a kajüt oldalának, hogy ismét elájultam, miközben éreztem, hogy deszkaszilánkok hasítják fel az arcomat. Barátaim, ezt az eljárást fejjúgás ellen senkinek sem ajánlom. Mikor

kinyitottam a szemem, még mindig csípőretett kézzel állt a helyén, lehúnyta a szemét és csendesen megismételte a kérdést:

- Mondd meg nekem, matróz, hogy került hozzád ez a gyűrű?

Miután a társalgás eddigi menete nagyon kimerített, elhatároztam, hogy más irányt adok a beszélgetésnek:

- Felelek, de ahhoz elsősorban az kellene, hogy egyelőre ne üssön agyon.

- All right, - mondta, - üljön oda a székre és beszéljen.

Nagyon kényes helyzetben voltam. Bármennyire is elítéltem Badlem Jim cselekedetét, aki valószínűleg valami tolvaj cselédet ölt meg, nem árulhattam el. Nem vagyok besúgó és még a legnagyobb gazembert sem juttatnám rendőrkezdre. Vannak íratlan törvények, amelyeket nagyon szigorúan kell venni éppen azoknak, akik az írott törvényeket eredeti merevségükből olykor hajlékonyabbá teszik. Azért nem hazudtam.

- Egy hónap előtt nyertem pókeren Port Natalban. Hogy igazat mondok, arra tanu Birks kapitány. Neki is feltűnt a gyűrű és elmeséltem, hogy került hozzám. Kérdezze meg, sir, a kapitányt.

A tekintetéből eltűnt minden révedezés. Nyugodtan, keményen nézett az arcomba, látszott, hogy a szemeimen keresztül behatol a koponyámba, a lelkem mélyére. Nem tudom miért, de úgy éreztem, hogy nagyon közel vagyok a halálhoz.

- Azt hiszem, igazat mondasz, - szólt tünődve, - nagyon fontos rád nézve, matróz, hogy higgyek neked. - Kiszólt. - Birks kapitány!

A piszkos kalóznak ugyan mindent elmeséltem, de jól tudtam, hogy époly kevéssé fogja elárulni Jimet, mint én. Különben is Birksnek rengeteg esze volt. Kissé várni kellett rá, valószínűleg lerögzítette a kormányt, azután megjelent, undok kecskekörmeivel szakállát morzsolgatva. Nem csalódtam benne. Gyors pillantása egy másodperc ezredrésze alatt megtette az utat oda-vissza Sir Robert között és köztem.

- Captain Birks! Maga tud valamit arról a gyűrűről, ami a matróz ujján van?

- Már mint a gyűrűről? - mondta, hogy időt nyerjen. - Azt hiszem, kártyán nyerte Zanzibarban. Nem?

- Zanzibarban? - kérdezte jegesen Sir Robert. Meg sem mozdultam.

- Port Natalban, - mondta gyorsan és nyugodtan Birks. Mondom, annyi esze volt, mint egy tudományos akadémiának.

- Kitől nyerte? Mit mondott magának?

- Valami idegentől, - biztosra vette, hogy nem súgtam be Badlem Jimet, - ha jól tudom, azt mondta, sánta volt az illető, valami púpos pincér, már nem is emlékszem...

- Elmehet, Birks. - Miután egyedül maradtunk, ismét szünet állt be. - Szerettem volna, - folytatta azután, - ha közelebbit tud arról, akitől nyerte. Bár valószínűleg több kézen is átmehetett a gyűrű, míg magához jutott.

- Ha valami joga van az ékszerhez, átadom, sir.

- Nem. Hm... Csak tartsa meg a gyűrűjét. Köszönöm, de semmi közöm hozzá. Menjen a fenébe, matróz. Aludni fogok.

*

Közepe felé járt a száraz évszak. A csendes éjszakában mintha elektromosság feszítené a mozdulatlan levegőt, az embernek szinte szorította a homlokát a mozdulatlan forróság. A vitorlák bő ráncaikkal fáradtan lógtak, néha egy csattanással kilengett az ormányvitorla, hogy ismét elernyedjen. A Nóra kísérteties, alig észlelhető lassúsággal siklott és a közeli partról szélcsendbe dermedt pálmakoronák bámultak mozdulatlanul.

Mi köze Sir Robertnek a halott lány gyűrűjéhez. És miért bolyong, mint egy elátkozott ember lelke, állandóan és céltalanul a legelhagyatottabb délafrikai tengeren?

Később, mikor Birks helyén, a világ legmeddőbb kormánykerekénél álltam, szerettem volna a jövőmbé látni, szerettem volna megtudni, hogy a sorsom válaszol-e valaha erre a sok titokzatos kérdésre.

Sorsom expressz ajánlva válaszolt.

6.

Két nap múlva megfordultunk a hajóval, hogy lefelé tegyük meg ugyanazt az utat ötvenegyedszer, amelyen ötvenszer jöttünk észak felé. Megint csak csigalassúsággal haladtunk, mert délkeleti szelet kaptunk, ha ugyan szélnek lehet nevezni azt a vitorlasorvasztó, gyenge fuvallatot, amelyet még szél előtt járva sem lehet óránként egy teljes angol mérföldet megtenni. Hát még manővrozva olyan szellőben, amely a hajó tatjától számítva hatvanfokos szög alatt sem fúj. Ez az a manőver, amikor azt mondják, hogy laza szarvval halad a vitorlás. Halad! Ha ez haladás, akkor a haldokló gladiátor nyugodtan képzelheti magát egy robogó Rolls-Royce autónak. Dehát a dolgunktól igazán ráértünk. Csak ez az időszak néhány héttel az áldott északnyugati monszun kezdete előtt olyan, mintha az embernek minden idegszálát orsóra csavarva megfeszítenék. Ez a néhányhetes tompa forróság előzi meg azt a félelmetes, tomboló vihart, amellyel az északnyugati monszun elhozza az esőt. A nap különös hamúszerű vörösséggel izzik, a mozdulatlan víznek nem száll magasba a párája és fojtó, sós dögszag fekszik a levegőben.

Sir Robert nem mozdult ki a kabinjából.

Másnap rosszabb lett a helyzet. A szél merőlegesen dél felől fújt. Erről fogalmatok sem lehet, hogy micsoda. Ez a dődőregapja annak, amit más tengeren siroccónak neveznek. A déli szél forró, de nem erősebb, mintha egy láthatatlan óriási száj az arcodba lehelne. És ez a lehelet egyperces megszakításokkal áramlik folytonosan, úgyhogy az agyvelődben és minden csonthoz sajog. Semmiségekért ölni szeretne az ember és legszívesebben egyetlen knock-outtal kiütné a napot az égről. Sokszor vitorláztam már déli szélben, de ehhez fogható türelmes, nyílegyenes és haláloszerű légáramlást még nem tapasztaltam. Rossz szokása a száraz időszak végének, hogy minden látható előjel nélkül hirtelen szélroham száguld végig a tengeren, mintha óriási vihar kezdődne, azután ugyanolyan átmenet nélkül szélcsend váltja fel.

Nem tudom, hogy történt. Én a kabinban voltam és az az átkozott Birks valószínűleg elaludt a kormánynál, csak így lehetséges, hogy egy ilyen szélroham vitorlára fektetett bennünket és megforgatott. Ha fél perccel tovább tart a szél, elmerülünk, így csak egy árbocunk törött ketté, az ormányvitorla leszakadt és irtózatos recsegéssel, ropogással újra felemelkedett a Nóra, de régi egyensúlyát nem nyerte vissza. Sir Robert a kabinajtóba kapaszkodva állt és épp olyan kifejezéstelen nyugalommal nézett, mint máskor. Birks tántorogva közeledett a sikos, ferde hajópadlón. A kormány is eltörött. Annyi vizet kaptunk, hogy minden pillanatban elmerülhetett a sóner. Mit szépítsem a dolgot? Szabályos hajótöröttek voltunk, kormány nélkül, sőt az egyetlen kormányzásra alkalmas segédeszköz, az ormányvitorla is tönkrement. Mindezt elmondtuk Sir Robertnek és közöltük vele, hogy a vitorlással be kell állni valahová.

- Nem állunk be sehová. Maguk oldozzák el a csónakot és menjenek ki a partra. Én maradok - mondta és bement a kabinjába lefeküdni. A nyitott ajtón át láttam, hogy olvas valamit.

- Jössz? - kérdezte Birks.

- Vele maradok - mondtam. - Valahogy összefoltozom majd a hajót. Maga csak menjen, ha akar. Nekem tetszik ez az ember.

- Halj meg, ha bolond vagy. Estig segíték neked, azután partra szállok. Bár az se lenne rossz, ha megkötöznénk a pasast, és kivinnénk a partra. Úgy tudom, van nála valami készpénz és azt hiszem, a feje is ér valamit.

Leköptem.

- Azért nem kell idegeskedni mindjárt - mondta és kecskekörmeivel három egyforma kínai copfot sodort a szakállából. - Ha nem, úgyis jó. Én elsősorban üzletember vagyok.

- Maga elsősorban egy útonálló, lelketlen gazember és ha aljas árulásra vetemedne Sir Roberttel szemben, vállalom azt az undok, de hasznos emberbaráti kötelességet, hogy szitává löjjem azt az átkozott koponyáját.

- Te állandóan személyeskedsz - mondta szomorúan és otthagytott. A Nóra pedig úszott és minden órában legalább egyszer lassan megfordult a tengelye körül. Azután jött a katasztrófa. Hiába igyekeztünk eltávolodni a parttól, újabb sivítás zúgott át az árbocok között, zátonynak ütdöttünk és éktelen recsegéssel, ropogással felemelkedett a hajó. Egy pillanatig úgy állt a zátonyon, kétharmad részével kiemelkedve, azután lecsúszott, mintha csak vízrebocsátának, orrával a tengerbe szánkázva és másodpercek alatt elmerült. Háromszor húzott le a roncs körül támadt örvény, háromszor dolgoztam fel magam, minden izmot megfeszítve, a víz színére. Ha negyedszer is lesodor a tölcsér, nem jöttem volna fel többet. De sikerült néhány tempóval távolabbjutni és már úsztam a part felé. Valamivel távolabb Sir Robertet láttam küzdeni az örvénnyel. Majdnem egyszerre értünk ki a partra. Birks már ott ült egy sziklán és szép rendben szétteregette a dohányját, hogy száradjon.

- Már az indulásnál mondtam önnek, sir, hogy a hajó teste túl könnyű - mondta diadalmasan. - Az ilyen hajók úgy vannak megépítve, hogy némi rakományt is kalkulálnak hozzá. Ha csak fél tonna csempészáru van benne, akkor most nem nedvesedett volna át a dohányom. - Két cipőjéből kirázta a vizet és ezeket is odatette száradni. Mi lihegve ültünk a fővényen. És ekkor páncélos csillogással hatalmas motoros farolt a parthoz. Úgy látszik, észrevették a hajótörést és a kikötői rendőrség segítségünkre sietett. Képzeltetitek, hogy ez a körülmény mennyire lehangolt.

A három rendőr szinte egyszerre ugrott partra és felénk sietett. Sir Robert dermedten állt, azután az egyik rendőr is megtorpant. A rangjelzésén láttam, hogy kapitány. A következő pillanatban a kapitány kezében revolver csillant meg.

- Milyen balszerencse, - mondta, - hogy éppen Georgetownnál szenvedett hajótörést, - azután emeltebb hangon hozzátette: - Sir Robert Raleigh! Ön megszökött a georgetowni fogházból. Letartóztatom. - És odaszólt, mintegy magyarázva a másik rendőrhöz. - Ez az ember ölte meg és rabolta ki Lady Sheltont!

7.

Rablógyilkos!

Saját sorsomra nem is gondolva, úgy álltam ott, mintha letaglózta volna. Birks azonban nagy-szerűen ért drámai pillanatok kihasználásához és miután látta, hogy minden szem Raleighre néz, az útjában álló rendőrt elgáncsolta és teljes testsúlyával ráugrott, úgy, hogy ez mint valami gummilabda röpült a tengerbe és a vén csirkefogó egyetlen ugrással eltűnt a bozótban. Még a cipőjét is magával vitte. Az a pillanat, amíg a két rendőr oldalt nézett, úgy látszott, Sir Robertnek kedvez, mert ő is néhány ugrással a sűrű felé igyekezett. Egy durranás hangzott és Raleigh bukfacezve terült el a hátán. Két lépésnyire álltam a kapitánytól, aki tüzelt és így csak egy módja volt a harcnak: rugás. A rugásom csuklón találta és a revolver kirepült a kezéből, a következő pillanatban derékon kaptam és belevágtam a kétméteres embert a harmadik rendőrbe, hogy mind a ketten elestek és mire felugrottak, én már eltűntem a sűrűben. Nem szoktam magárahagyni a bajtársaimat, de Sir Robert átlőtt tüdővel feküdt ott és így nem segíthettem rajta.

Megfigyelhettétek, hogy fecsegéseim közben némi hasznos felvilágosítással is szolgálom nektek, barátaim, hogy alkalmilag hálával emlékezzetek rám, ha úgy adódik életetekben, hogy szívesen nélkülöznétek ismerős rendőrtisztek társaságát és terhetekre lennének érdeklődésükkel. Ezért mondom nektek, ha már csávéba kerültetek és futni kell, ne menjete a dsungelbe, barátaim, ne keressetek a vadonban, a mezőkön, a néptelen és az eldugott helyeken menedéket, mert titeket akkor joggal fusereknak fognak nevezni. Rögtön be a városba! És még jobb, ha nagyforgalmú kikötő ez a város. A legtöbb kikötőben nem egy mellékutca van, ahol rokonszenvvvel fogadják a pihenni kívánó menekültöt és itt az vesse rájuk az első követ, aki nem fél attól, hogy hasbaszúrják. Én tehát már délután Georgetownban voltam, ahol meghúztam magam Baldian nevű barátomnál, egy többé-kevésbé tisztességes embernél. Zöldségspincéje van, de a pince mélyéből rejtett nyílás vezet egy még tágasabb pincehelyiségbe, ahol olcsó árért sietve érkező albérlők húzzák meg magukat rangrejtve, mert ezek az ujságok mindent úgy felfújnak.

Jelenleg tizenöten voltunk az üregben, köztük két kínai, egy Togo állambeli néger kokainüzér, a Hosszú Jack, aki pedig csak nemrég szabadult 6 éves fegyházbüntetéséből és még néhányan. Vastag bűz és pipafüst telepedett a forró üregre, amelyben a pálinkaszag és a legyek tömege sem tette hangulatosabbá a huzamos tartózkodást. Hárman kockáztak és nagy halomban állt előttük a tízfontos bankjegy. Egy rongyos öregúr, akinek a fél arca hiányzott és ezt a hiányt vértől átázott rongyokkal pótolgatta folyton, selyempapírt vett elő a zsebéből és figyelmesen nézegette a tartalmát. A kis piszkos selyempapírban néhány ezer font értékű drágakő volt. Leheveredtem a gyékényemre.

A kockázók közül egy tenyércsattanás hallatszott, bankók repültek szét, durva hangok átkozódtak és egy szitkot félúton reccsentett ketté a szájbacsapó ököl. Revolver villant, de félreütötték, úgy hogy a lövés valahonnan a mennyezetről pattant vissza és megütötte az egyik kínai bokáját. A kínai iszonyúan jajgatott. Az üreg sötét mélyéből egy dühös hang ordított fel:

- Az ördögbe is, hát lehet itt aludni, vagy nem?!

Birks kapitány volt.

8.

Egy hét múlva volt hajónk. Ugyanis miután eljöttünk Baldiantól, együtt maradtunk Birks-szel. A hajót jogos önvédelemből szereztük. Ez nagyon furcsán hangzik, de így van. Az eddigiek-ből is láthattatok, hogy a jogos önvédelem nálam komoly szó és ha a joggal szemben lehetek is apróbb súrlódásaim, ennek általában harcias társadalmunk az oka, amely a magamfajta békés, filozófiára hajló egyéniséget lépten-nyomon provokálja.

Öt nap múlva hagytuk el Birksszel a fedezékünket, miután a gaz örmény kifosztott utolsó pennynkből is. Kissé vaksin a szokatlan világosságban, lementünk a kikötőbe. Itt történt a baj. Én tíz lépésről észrevettem a rendőrt, de, sajnos, már későn. Ez volt az a közeg, akit Birks a vízbedobott. Ő is meglátott bennünket. Lerohantunk a dokkra, zsákok és bálák között cikk-cakkban, de mögöttünk megszólalt a síp és a rendőr nehéz futólépései döngtek. A dokkról csak egy ucca vezetett jobbra, de Birks nem erre futott, hanem beugrott egy vitorlásba. Én utána. A rendőr, aki megkerülte a gypjűzsákokat, nem látta a hirtelen ugrást és a dokkból kivezető úton futott tovább. Éppen egy kis jó szellő fujdogált, tehát a vitorlát leereszteni, a horgonyt felhúzni gyerekjáték volt kettőnknek. Nyomban elhatároztam, hogy a vitorlást másnap beszoalgtatjuk a rendőrségen a talált tárgyak osztályára, de az indulás pillanatában két megvadult tulajdonos ugrott a bárkába. Szíves érdeklődésükre udvariasan elmagyaráztuk volna, hogy kényszerhelyzetünkben rövid időre kissé igénybe vesszük a járművet, de a két durva fráter azonnal vasbottal jött nekünk és bizony megint az átkozott előítélet és türelmetlenség okozta, hogy a két urat kissé véres állapotban, de még félig-meddig élve dobáltuk vissza a partra. Hát, barátaim, ha ez nem jogos önvédelem, akkor nem tudom, hogy mit neveztek annak.

Nemsokára messze jártunk. A part egy elhagyatott, dús, erdős részén, ahol a tenger kissé bevájt a sziklák közé, rejtett helyre laviroztunk. A lelógó fakoronák és a talaj kiszögellése tökéletesen elfedte hajónkat. Innen láttuk a rendőrség néhány motorosát vágtatni mindenfelől. Úgy látszik, kerestek valakit. Éjszaka Birks visszament gyalog Georgetownba, ahonnan néhány doboz festéket, lakkot, meg ecsetet hozott és gyönyörűen átfestettük a bárkát. Oldalára szép fehér betűkkel a «Normandie» nevet írtuk.

Közben az ujságokból megtudtam Sir Robert Raleigh történetét.

Lord Arthur Shelton, híres angol orvostanár, a királyi akadémia tagja, már évek óta kizárólag trópusi betegségekkel foglalkozott és ezért fiatal feleségével Johannesburgban telepedett meg, ahonnan néhány expedíciót vezetett különböző dsungelekbe. Csak rövid időközökre tért haza Johannesburgba. Később Georgetownban kis nyaralót vásárolt a tenger partján. Ahogy az ujságok írják, Lady Shelton amolyan elhanyagolt asszonyka volt. Férje az év nagyrészét a dsungelben töltötte. Sir Robert Raleigh szintén előkelő családból származott és egy nagy rész-vénytársaság mérnöke volt. A délafrikai vasúthálózat kiépítésében vett részt. Sokszor megfordult lord Shelton házában, akihez régi barátság fűzte.

Egy napon, ennek három éve, holttestet fogtak ki Georgetownnál a hullámtörő bazaltkockák között. Az erős parti áramlás órákon át csapkodta a testet az éles kövekhez. A fej teljesen összeroncsolódott, a test jóformán szétszakadozott. Az áldozat halálát késszúrás okozta, amelynek nagyobb bemeneti nyílása hátul a bal lapocka alatt volt. A holttestet felismerhetetlensége dacára sikerült agnoszkálni, ugyanis a gyilkos valószínűleg a hosszúujjú ruha miatt nem vette észre, hogy Lady Nora Shelton csuklóján egy aranykaróra van. A karóra belső fedőlapján a Sheltonok címere volt kirakva drágakövekből, de megtalálták a johannesburgi ékszerész nevét is rajta. Az ékszerész jól emlékezett, hogy Lady Sheltonnak adta el a drága órát A fehér-

neműben található hímzett kezdőbetűk is kétségtelenné tették a holttest azonosságát. A georgetowni Shelton-nyaraló személyzete azt vallotta, hogy a lady előző nap délután a motorcsónakon távozott. A férje szobájában egy levelet hagyott hátra, amelyet, miután Lord Sheltont nem találtak meg, a rendőrség felnyitott. *«Elmegyek innen Robert Raleighgel. Nem birom így tovább. Szeretem Robertet. Isten vele, Nóra.»* A lady a motoroson egyedül ment el, Sir Robert yachtja jól látszott a partról. A villával szemben horgonyozott.

A motorost, amelyen az asszony elment, Sir Robert yachtja közelében meg is találták üresen. Ezek után az ügyészség engedélyt adott a rendőrségnek, hogy felmenjen Sir Robert yachtjára. Sir Robert Raleigh nem tagadta, hogy megbeszélte az asszonnyal a szökést. Ausztráliába akartak menni új életet kezdeni. Az asszony azonban előző este váratlanul levelet küldött, amelyben azt írta, hogy meggondolta magát és nem jön. Ezt a levelet, amelyet szerinte egy ismeretlen néger hozott, Raleigh nem tudta felmutatni, állítólag összetépte és a tengerbe dobta. Az ügyészség engedélye alapján átkutatták a vitorlást, amelynek egyik kajütjéből előkerült Lady Shelton nesseszere. A nesseszerben nagyértékű ékszerek voltak és húszezer font készpénz.

Sir Robert Raleight nyomban letartóztatták és vádat emeltek ellene rablógyilkosság címén. Senki sem kételkedett benne, hogy a világosan rábizonyult aljas rablógyilkosságért fel is kötik. Egy éjszaka azonban megmozdult a föld. Egész kis rezgés volt, e vulkanikus partoknál nem is csodálatos, de néhány fal bedőlt, néhány órán át zűrzavar támadt és Sir Robert Raleigh megszökött.

Lord Arthur Shelton valószínűleg, midőn egy ujságban meglátta a szörnyű hírt, amely nevét, feleségét, barátját gyalázatba, gyilkosságba keverte, elmenekült az emberek elől és bizonyára az őserdő magányában keres nyugalmat. Egyszerűen eltűnt és éveken át nem látták, nem hallottak róla. Végül beszámolt a lap a különös véletlenről, amely a napokban éppen Georgetownnál dobta partra a gyilkos Sir Raleight, akit menekülés közben a rendőr golyója halálosan megsebesített és a rabkórházban várja felépülését, mert az angol törvények szerint sebesültet nem lehet felakasztani. *«A súlyos seb néhány héttel meghosszabbította az életét ennek a jó családból való aljas gyilkosnak, aki az utolsó időkben már csak gazfickók társágában bujdokolt.»*

Vajjon kikre céloztak ezzel?

«Bujkálásában» írja a lap, «bizonyára gazdag délafrikai rokonai támogatták, de ezirányban a rendőrség nem folytat nyomozást.»

Egy gyönyörű nő fényképét is közölték a cikk mellett. «Nora Shelton». Ó, ezek a Nórák milyen szerencsétlenül jártak. Az a kedves kétárbócos Nóra, amelyen a halálból tértem vissza, szakadozott roncsaival ott fekszik a tenger fenekén, a másik a georgetowni temetőben.

9.

Most el fogom nektek mondani, hogy miért kell egy négernek meghalni, ha nagyon okos. Ugyanis Bob, aki néger volt, azért halt meg, mert feltűnően sok ésszel rendelkezett. Bob Kimberleyben dolgozott, ahol állandóan kétezeröttszáz négert foglalkoztatnak és ezek igen csekély napibérért halomszámra gyűjtik a gyémántokat. Olyan gyémántért, amit nem a gépben találnak, hanem szabadon, két shilling külön napidíjat kapnak. Négy hónapig nem léphet ki a telepről, akit felvettek és négy hónap múlva, miután kimosták a gyomrát, egy szál ruha nélkül, úgy, ahogy megszületett, lép be az elbocsájtó barakkba. Gondos vizsgálat után megkapja elzárt ruháit és nyomban távozik. Itt, ahol könyökig turkálhat munkaközben a gyémántban, éppen annyira nem könnyű egy követ elvinni, mint a pénzjegynyomdából egy ezerfontos bankjegyet. Egy embert ismertem, akinek ez sikerült: Bob volt. Hallgassátok meg, hogyan.

Hatalmas karizmába jó mélyen bevágott a késével, a vágásba beletett egy gyémántot. Férfi volt, nem? Ezután egy pálmaháncssal szorosan átkötötte a karját és összehúzta erőszakkal a sebnyílást a gyémánt felett. Bekötött karú, vagy lábú ember nem ritka a telepen, sokan szenvednek munkaközben kisebb sérülést. Bob a negyedik hónap utolsó hetén rejtette el a gyémántot. Hét végére erősen gyulladt és dagadt, de zárt seb volt a karján. Gennyes sebek, lázas, sérült négernek nem feltűnőek, hiszen általában beteg és sérült emberek kérik a kibocsájtást.

Bob kijutott dagadt karjával és gyémántjával a bányából. Utóbb, sajnos, kiderült, hogy az emberi szervezet nem minden tekintetben alkalmas kisebb értéktárgyak átmeneti megőrzésére. A néger első dolga volt, hogy Portugál területre igyekezzon, ahol nyugodtan kivághathatta magából a gyémántot, anélkül, hogy súlyos fegyházbüntetésnek tenné ki magát. A legközelebbi portugál kikötő Délkelet-Afrikában Delagoa.

Ezidőtájt a part mentén élénk forgalmat bonyolítottunk le Normandie nevű vitorlásunkkal, kíváncsú dugárakat és nem kíváncsú dugszemélyeket fuvaroztunk olcsó illetményért a tengerről elérhető különböző tartományok között. Így került Bob is a hajónkra, de a karja akkor már úgy nézett ki, mintha beriberit kapott volna. Csendesen, lámpás nélkül haladtunk Mozambique felé, mikor Bob lázrohamában dühöngeni kezdett. Kirohant a kajütjéből, a földre vetette magát, sikoltozott: «a gyémánt!... megöl a gyémánt!... vegyétek ki a húsból!...» Leöntöttük egy vödör vízzel. Birks rumot öntött a szájába és elgondolkozva babrálta a szakállát:

- Gondolod, hogy igazán gyémánt van benne valahol?... Meg kellene nézni.

A néger kissé jobban lett és faggatni kezdtük. Tehetetlenségében, kínjában, halódásában, talán valami varázseszközünkben bízva, elmondta a gyémánt történetét. És a bolond nem merte angol földön kivenni. Nem mert orvosban bízni. Birks, akinek az emberszeretete nem ismer határt, nyomban előhúzta a kését, hogy kivegye a gyémántot a négerből. Erről úgy lebeszéltem, hogy bedagadt a szeme.

- Mit akar, maga kutya?! Legalább hagyja nyugodtan meghalni!

- Én hagyom... - motyogta. - Sőt, még segíték is, ha kell...

Revolverrel a kezemben kellett ülnöm a néger mellett. Mondtam már nektek, hogy egész mélyre sohasem sülyedtem és az életem árán is megakadályoztam volna, hogy a haldoklót megölje, vagy kirabolja. Nem mondom, hogy szándékomban volt evvel a gyémánttal évekig kutatni a néger törvényes örökösei után, de ha ehhez az elgyötört halódóhoz hozzáért volna Birks a késével, nem sajnáltam volna néhány golyót beleereszteni.

Másnap délután a néger már közölhette a túlvilággal földünkről alkotott véleményét, amely, azt hiszem, nem lehetett nagyon kedvező, de bizonyára igazságos volt. A gyémántot Birks magához vette és ott, ahol a csobbanás után még látszott a víz gyűrűzése az elmerült Bob teste felett, elmondtam egy imát. Közben nem vettem le kezemet a revolveremről, mert tudtam, hogy Birks szívesen örökölné az én részemet is a gyémántból.

Utóbb kiderült, hogy Isten tudja, miért, ő sem tartott sokat a jellememről, mert egy percre sem fordított hátat és a jobbkeze ugyanúgy a zsebében volt, mint az enyém. Huszonnégy órája egyikünk se merte lehunyni a szemét és már majd eldőltünk a kimerültségtől. A gyémánt ugyan nála volt, de ez végeredményben nem jelentett semmit, mert Delagoaban velem együtt kellett volna eljőnnie egy kereskedő ismerősünkhöz, aki erősen mérsékelt áron, a beszerzési forrás megjelölése nélkül is átvett mindenféle értéktárgyat.

Negyedik napon már néha meg kellett kapaszkodnunk járás közben és a hőség sokszor úgy nyilalt bele a fejembe, mintha a szememet szúrnák ki. Nappal a tenger vakítását nem bírtam, éjjel az álmoság ellen kellett küzdenem. Az öregnek is alig látszott már a szeme és néha végigsimította a homlokát, de csak a balkezevel. A jobbja odanőtt a revolverhez. Ha én eldőlok, akkor ez az aljas ember képes lenne partratenni engem és továbbállni a vitorláson. Látjátok, ez az, amire én nem lettem volna képes! El voltam szánva, hogyha ő esik el a kimerültségtől, igazságosan megfelezem vele a vagyonunkat. Itt hagyom neki a vitorlást és én partraszálok a gyémánttal. Mert belőlem, barátaim, az igazi emberi tisztesség sohasem halt ki. Még azt is elhatároztam, hogy a pénzből is nála hagyok néhány shillinget.

Azonban a sors nem így akarta.

10.

Idáig a halott lány gyűrűje vezetett. Meg fogjátok látni, hogy ebbe a gyűrűbe költözött be az igazság és kényszerített engem, hogy szolgáljam őt. Az eset, életem leggyászosabb esete, így történt. A Limpopo torkolata felé már hullámverés nyugtalanítja a tengert. Nem rossz hullámok ezek, bár kissé magasak, de azért nyugodtan, lassan terülnek szét a hajó orra körül. Éppen Birks kormányzott (természetesen balkézzel, és én vele szemben, de jóval távolabb ültem a korláton. Négy nap alatt alaposan lefogytam, csak így történhetett, hogy a gyűrű leesett a kisujjamról. Ösztönszerűen utánahajoltam és felhúztam. Birks ugyanolyan nyugodtan állt. De mégis!... Valami változás történt! Egy tizedmásodpercig tartott, amíg észrevettem, hogy elkormányozta a hajó orrát, de ugyanabban a tizedmásodpercben a hajó oldalán már harsogva csapott át egy óriási víztömeg, amely könnyen pozdorjává törhette volna a bárkát és egy ellenállhatatlan hullám messze besodort a korlátról a tengerbe.

Fuldokolva buktam fel és úsztam. A Normandie szerencsésen megúsza a hazárdjátékot és teljes széllal hasította a vizet, reménytelenül távolodva. A kormány mellől egy kedélyes öregúr lengette felém a sapkáját. Jobb kézzel...

Ó, a gazember! Túljárt az eszemen. De én a magam jelleme után ítélek meg másokat, ezért könnyen áldozatul esem jóhiszeműségem miatt az ilyen feneketlenül aljas fráternek, mint Birks. Nem hiába nevezték el a kínai partok mentén a «Tiszteletreméltó Mosdatlan Sárkánynak». Csak kétségbeesett küzdelemmel sikerült kivergődnöm a szárazra. Nem voltam messze a parttól, de ilyen kimerült állapotban tízyardnyit sem könnyű úszni.

Ez már a pokoli Mozambique vidéke volt. Itt a tengerpartot nem az a csalóka parkerdőség szegélyezi, amelyet már leírtam, hanem dsungel, igazi szűz, vad őserneteg, amely néhány kisebb megszakítás után egybeolvad a Kongóvidékkel. Azt hiszem, ezen a parton emberemlékezet óta nem szállt ki fehér ember, vagy ha igen, az bizonyára nagyon megbánta később. Elöttem az elhagyatott forró tenger, mögöttem a végtelen őserdő és itt álltam egy szál ruhában, halálosan kimerülve, víz és élelem nélkül, zsebemben egy átázott revolverrel. Azt hiszem, láthatjátok, hogy mióta a gyűrűt az ujjamra húztam, egyre sűrűbb csávába kerültem. Nem vagyok babonás és legjobban századunk felvilágosodottsága jellemmez, annak dacára, hogy egyszer az Old England hátsó fedélzetén megjelent előttem Fejetlen Jack, az elátkozott kalózkirály. Ne tudjak többé egy korty whiskyt inni, ha hazudok. Mindennek dacára nem vagyok babonás, de úgy vélem, hogy bizonyos tárgyagnak megvan a maguk titkos jó, vagy rossz ómenje. Nem tudtam komolyan haragudni a gyűrűre. Mert ha csávába is kerültem miatta, valahogy úgy éreztem, hogy amíg a gyűrű az ujjamon van, megúszom a bajt. Most is alig kutattam félórát a part mentén, máris széles, kitaposott ösvényre akadtam. Úgy látszik, egy bennszülött törzs jár ide ki halászni. No, ha bennszülöttek, akkor majd ehetem náluk és alhatom, későbbi pedig elvisznek kanuval a lakottabb partra. Elindultam tehát a széles, kitaposott csapáson az őserdőbe, hogy felkeressem színes barátaimat. Nincs valami nyugtalanítóbb érzés, mint egyedül lenni a dsungelben. Az ősfák magassága és az indák hálózata ónszínűvé szűri át a nappali ég világosságát és egyetlen kéve napsugarat sem bocsájt a vadon dohos mélyére. Nappal az őserdő néma és elhagyatott. Minden állat a vackában pihen és az éjszakai vadászatra vagy menekülésre gyűjt erőt. Leszállt a dsungel korai éjszakája és a kanyargós ösvény még egyre vezetett, vezetett az ijesztő vadonban.

Tudjátok-e, barátaim, mit jelent az minden felszerelés nélkül őserdőben éjszakázni? Mert hova fekszel, fiam? A földre, ugyebár, nem fekhatsz, mert az erdő legvadabb és legvérszomjasabb bestiái végeznek veled: a hangyák. Egyszer a dsungelben hálva a bőrövem a földre esett függőágyamról, amelyet két fa közé erősítettem fel. Reggelre az övből csak a rézcsat

maradt meg. De mondjuk, hogy nem zarándokolnak hangyák a közelben, akkor is ott vannak a piócák milliói és ha ezek ellen becsavarod magad egy vastag takaróba, úgy a tested melege bizonyára odacsalsz egy, vagy két mérgeskígyót. Leopárdról és egyéb vadakról eddig még nem is szóltam. Én úgy álltam az őserdőben, ahogy az ember délután szokott kísértalni a georgetowni hajóállomáshoz. Felkapaszkodtam néhány méternyire egy fára és léggömbökbe fogózkodva helyezkedtem el. Képzeltetitek, milyen üdítő álomban volt részem. Amilyen kihalt nappal az őserdő, olyan élénk lesz éjszaka. Reccsen, zörög az erdő alja nyugtalan, keresgélő állatok járkálásától, csúszómászók surranásától. Foszforeszkáló szemek fénylenek fel hirtelen, borzalmashangú madarak rikoltoznak, azután a megújuló csöndet vérszomjas hördülés szakítja meg és egy bajbajutott majom visong kétségbeesetten. De a legidegesítőbb egy flegmatikus madár, amely valahol a közelben szünet nélkül mintha valamit megállapítana, azt mondja: kvan-kvan... kvan-kvan... Azután ismét megállapítja egykedvűen, mintegy vállatvonva: kvan-kvan... kvan-kvan... Nem hangosabban és egy árnyalattal sem másképp, megszakítás nélkül reggelig: kvan-kvan. Nem értettem, mit mondott ez a madár, de azt hiszem, igaza lehet.

Másnap legnagyobb csodálkozásomra az ösvény egyre keskenyebb lett, majd végétért. A csodába! Hiszen világosan kitaposott út volt, amilyen az őserdőben természetes módon nem keletkezhet. Úgy látszik, a fickók tanyájuk közelében valamilyen módon eltüntetik a nyomukat. Meg is pillantottam egy félholdalakú rést, amely a sűrűbe vezetett. Meghajolva, mintha alagútban járnék, haladtam így vagy tíz percre, de csak egyre sűrűbb és vadabb részekre jutottam, úgyhogy néha már késsel is kellett segíteni magamon a kúszónövényeken keresztül. Azután egyszerre világos lett előttem minden és sarkamig átjárt a rémület hidege. Egy régi elefántcsapás volt, amit én útnak néztem és a folytatását lassan beszövégette az erdő. Nincs más hátra, mint a csapáson visszamenni a tengerpartra. Néhány óra múlva rájöttem, hogy visszafelé a helyes irányban már régen el kellett volna érnem az elefántcsapást. Tehát eltévedtem. És ismét este lett, reménytelen, dermedt estéje a könyörtelen végnek. Felnéztem a magasba és a fák csúcsainak szédítő magasságában nem látszott fölöttem az ég. Azután közvetlen mellettem megszólalt valaki szemrehányóan, mint aki előre mondta:

Kvan-kvan.

11.

Ha legalább iránytűm lett volna. Tudtam, hogy keletre mindössze néhány óra járásnyira lehet csak a tenger. A kimerültségnek ismét elértem egyik végső állomását. Vágtam, küzködtem, tiptortam nyomként előre, mindegy, merre, csak nem megállni, nem feladni mindent, amíg a vér mozdulni tud ereimben. Mit törődtem én a köröttem settenkedő szemekkel, távoli morgással, közeli visongással, mit törődtem én, hogy a halál a halál, a halál mindenütt, mindenfelől egész ármádiával kerített be és fonta egyre szorosabbra a pusztulás ezerféle lehetőségéből kovácsolt gyűrűjét. Meghalni és ez sokszor oly megnyugtató tudat, ezer halál között is csak egyszer lehet. Ezért ne csodáljátok, hogy például egy nem is túl távolról hördülő leopárdnak hangosan azt feleltem, hogy, kuss. El is hallgatott. Valószínűleg azt gondolta magában, hogy mit álljon oda egy ilyen udvariatlan fráterrel?... Mocsaras tisztásra értem és megpihentem egy pillanatra. Ruhámat cafatokra tépte az őserdő, a testem csupa seb volt és ekkor megpillantottam ujjamon a gyűrűt, amelynek egyik háromszögű hegye iránytűre emlékeztetett.

Tréfás ötletem támadt. A gyűrű hozott ide, ő vezessen tovább is. Feldobom. Háttha keletre mutat a nyavalyás háromszög. És ahogy egykor Pretoria felé, itt is felhajítottam a gyűrűt, azután továbbvergődtem abba az irányba, amerre a lehullott gyűrű csúcsa mutatott.

Nem vagyok babonás, ezt már többször említettem, de hogy az őserdő minden vadja, mérges csúszómászója, lezuhanó korhadttal fatörzse elkerült, abban talán volt része ennek a gyűrűnek is. Ezt állítom. Pedig felvilágosodott ember vagyok, annak dacára, hogy saját szememmel láttam a kísértetek hajóját Ujguinea közelében...

A dsungel dombhullámos talajban folytatódott és egy-egy ilyen dombra feljutva, gurulva, zuhanva, hengeredtem le a domb völgyébe. Ó, barátaim! Ez már pokoli volt. Vakon, süketen, ájuldozva szédelegtem. És egyszerre valami szörnyűségeset hallottam, a legszörnyűbbet, ami valaha őserdőben megrémített. Azt hiszitek, hogy leopárd volt, vagy tigris? Talán a halálos zöld python sziszegése, vagy a szörnyű mormogásból induló orkánszerű bömbölése a himoroszlánnak? Nem.

Valahol zongoráztak!

A dsungel mélyéből csendes zongorahangok hallatszottak. És ekkor tudtam, hogy ez a halál... A térdemen vonszoltam magam és egyre világosabb lett a zongora hangja. Röhögve, reszketve, vakon kúsztam a hang irányába, ahol valószínűleg Kaszás őfelsége csontkezei suhanak a billentyűkön, azután rázuhantam egy indára, az inda átszakadt súlyomtól és előrehajlatlottam valami láthatatlan meredek lejtőn, zuhanva, gurulva csúsztam a mélybe, bokrokat, köveket rántva magammal és megszűnt minden...

12.

Mikor újra felnyitottam a szemem, igazat kellett adnom Mildred úrnak, egykori tanítómnak, mert láttam, hogy a pokolban vagyok. Közvetlenül az arcom előtt vigyorogva figyelt Belzebub, a fősatán, hatalmas orrlyukaival, fekete koponyáját borító szörnyű bozontjával. A fejemet hatalmas tenyerén tartotta felemelve és odanyomott valamit az ajkamhoz. Küzdeni akartam ellene, de hiába. Nyeltem... Nem is volt rossz a pokol itala. Langyos, cukros, mandulaszagú folyadék... Bizonyára meg fog gyulladni bennem... Elájultam.

Mély álomból ébredtem és újra láttam. Hogy a csudába kerültem ide?

Kétségtelen, hogy ez kórház. Szép, féhéren csillogó olajfestésű falak, egyforma rendes ágyak, a helyiség közepén hatalmas asztal, mellette ápolónő bóbiskol, üvegszekrény orvosságokkal, műszerrel... Hol lehetek? Ilyen rendes kórház, sajnos, Délafrikában nincs minden faluban, elhihetitek. Delagoaba vittek volna? Felszedett az őserdőben valami expedíció? Jobbra, balra forgattam a fejemet. Nem olyan könnyedén, mintha olajozott golyócsapágyon nyugodna, ezt képzelhetitek, de aránylag nagyon jól éreztem magam. Hm... Ez valami missziós kórház lehet, mert csupa bennszülött fekszik az ágyakon. Az ápolónő is bennszülött, szép fehér ruhában, fehér hajvédővel. A falon barométer, az ablakon hőmérő és villanylámpa lóg a mennyezetről. Ez nem lehet Delagoa. Elcipeltek talán Johannesburgba?... Hm... Ez felgyógyulásom után kellemetlen kíváncsiságot hozhat a nyakamra. Ugyanis egyszer annyira felbosszantottak Johannesburgban... Szóval nem szeretem ezt a várost. Poros, füstös, lármás és én a szabad természet barátja vagyok.

Az ágyam mellett fehérköpenyes, idősebb orvos állt meg. Középtermetű, kissé elhízott, kopaszodásnak induló, ősz úr, aranykeretes szemüveggel. Volt valami tiszteletgerjesztő, imponáló a megjelenésében, hűvös, nyugodt pillantásában. Megfogta a pulzusomat, azután különös, vontatott orrhangon, amely minden fennsőbbsege dacára finom és hajlékony volt, így szólt:

- Önnek rendkívül erős szervezete van.

- Sajnos, uram - mondtam őszinte megbánással - Nem tehetek róla, pedig ez minden bajnak az oka.

Nem volt benne humorérzék. Úgy nézett rám, mint aki nem ért.

- Eddig csak folyadékot kapott, ma már ehet valami diétásat. Attól rohamosan megerősödik.

- Én is azt hiszem, uram, és ha van itt a kórházban feketebab szárított marhahússal, azt hiszem, este már leengedhet az uccára.

- Az étrendjét már előírtam a diétás nővérnek és nem változtatok rajta. Az uccára pedig soká nem mehet ki innen.

Szent Isten! Már tudom! Ez a georgetowni rabkórház. Hiába, a végzet!

- Uram, én abba az egész dologba úgy keveredtem bele...

- Egyelőre még nem szabad túl sokat beszélnie. Az uccára azért nem mehet le, mert innen a legközelebbi emberi fogalmaknak megfelelő ucca ezerötszáz angol mérföldnyire van...

- Dehát hol vagyok?

- Abban a délkeletafrikai dsungelben, ahol előttem még nem járt fehér ember.

- És ez a kórház?...

- Az én tulajdonom - recitálta változatlan hűvös, lány orrhangján. - Három negyvenágyas kórterem, a hozzátartozó ambulanciával, műtővel és diatermiával.
- És... és kicsoda ön?
- Lord Arthur Shelton, a királyi akadémia tagja.

13.

Lord Shelton! Egy dráma összes szereplőjéhez elhurcolt ez a gyűrű. Előbb Pretoria felé mutatott, azután a tengerbe zuhantam miatta és végül idevezetett. De miért? Mit akar tőlem a halott leány? Csak bemutatta a szereplőket? Úgy éreztem, hogy valamit tennem, vagy mondanom kellene, amit ez az átkozott gyűrű kíván tőlem.

Az őserdő, amelyben a kórház volt, egyik legvadabb része Afrikának és a tengerparttól kiindulva áthatolhatatlan rengetegekkel terjed a Nyassza földig. Mint utóbb megtudtam, ezt a modern barakképület-sorozatot a legtükrösebb felszereléssel, a durbani postagőzsről látják el mindennel. Az őserdőn keresztülhőmpölygő hatalmas folyamon horgonyozott a lord kis gőzöse, amely ezen a tengerig egyre szélesedő ágon könnyen jut el az óceánra, ahonnan alig négy napi út Durban. Durbanban adja fel a megrendeléseket és veszi át az árut, amellyel a kis gőzös ismét visszapöfög az őserdőbe. Évek türelmes, nagystílű, nehéz, szent munkájába kerülhetett ez az egészségügyi telep. Saját áramfejlesztő szolgáltatja a villanyvilágítást, minden ragyogó tiszta és modern. Az összeköttetést a külvilággal Sam tartja fenn. Ezt néztem én Belzebubnak. És nem tévedtem. Még négerben sem láttam csúnyábbat. Ő volt az, aki engem félholtan megtalált a domb aljában és idehozott. Ő már Johannesburgban a tanár szolgálatában állt és elkísérte expedícióira. Az okos szenegáli fajtához tartozott és valami középutat képezett ebben a kórházban az egészségügyi főtanácsos és a gazdasági igazgató között, bár azt hiszem, az elszámolásai rendben lehettek, mert szívvel-lélekkel szolgált a tanárt. Ő vezette négy bennszületett legénnyel a kis gőzöst Durbanba, ő vette át az árut és hozta el az őserdőbe. Ő ügyelt a rendre és foganatosította a tanár intézkedéseit. Lord Shelton négy éve nem mozdult ki a telepről.

Közben ezekből az állati nívón álló vadakból asszisztenseket és ápolókat nevelt. A Fehér Isten nevét a legtávolabbi bushmanek és pigmeusok, mangbattuk és törpe négerék is ismerték és áldották. Mindezt azon a napon tudtam meg, mikor először hagytam el az ágyamat és Sam mélyen meghajolva jelentette, hogy a lord szívesen lát dinerre.

A kórháztól kissé távolabb, egy dombon állt az a blokkházszerű nagyobb cölöpépület, amelyben a lord lakott. Messziről is megállapíthattam, hogy nyolc-tíz szobából áll ez a hatalmas lakás. A tornácra nyílt az ebédlő. Azt hihettétek volna, hogy Londonban vagytok. Derűs, finoman berendezett, tágas szoba volt, értékes szőnyegekkel, mahagóni tálalóval, kényelmes karosszékekkel berendezve és a sarokban ott állt a zongora. Egy perc múlva megjelent a lord. Uramfia! Szmokingban!

- Ne csodálkozzék, uram - mondta barátságosan -, de vannak szokások, amelyeket az ember aktualitásuk híján sem tud levenni többé. Nálam a szmoking épp úgy hozzátartozik az étkezéshez, mint a tiszta kéz. Ne nevéssen ki ezért. Foglaljon helyet.

- Köszönöm mylord és szívből sajnálom, hogy Georgetownnál szmoking nélkül szálltam tengerre.

Már egyszer mondtam, hogy nem volt humorérzéke. Ez jellemezte legjobban. Ha valami tréfásat mondtam, meghökkent és elgondolkozva nézett rám. Kifogástalan londoni ebédet ettünk. Remek villanyhűtője lehetett, mert a vajnak meg sem kottyant a negyvenöt fokos meleg. Mit mondjak még? Pulykát ettünk, puddingot és olyan igazi skót volt a whisky, mint én magam, aki joggal dicsekszem, hogy ebből a fajtából származom, ha ők olykor le is tagadják. De ki várna manapság hálát?

Elmondtam neki, miképpen kerültem ide, némely felesleges részlet mellőzésével, mert nem szeretek hosszadalmasan fecsegni. Mikor odaértem elbeszélésemben, ahol feldobtam a gyűrűt, nyugodt tekintete a kisujjamra esett, azután lassan felemelkedett és elképedve szólt:

- Uram! Hogy került önhöz ez a gyűrű?

Persze rögtön elugrottam és felkaptam a karosszéket:

- Ne merjen megütni! - kiáltottam. - A gyűrűt Port Natalban nyertem kártyán - hadartam gyorsan -, nem tudom kitől és tanúm Birks kapitány. - Csodálkozva figyelt, azután lassan visszaült.

- Nem tudom, miért olyan izgatott. Ön a vendégem, de ha nem lenne az, akkor sem kellene tartania tőlem, mert én még sohasem ütöttem meg embert - mondta olyan szomorúsággal a hangjában, mint aki tudja, hogy ezzel mennyit mulasztott. - Én nem tudnék senkit sem megütni, azt hiszem.

- A gyűrű miatt egy vitorlášhajó tulajdonosa egyszer nagyon megpirongatott. Ugyanúgy nézett rám, mint ön most.

Nem kérdezte, ki volt az illető. Nem kérdezett semmit. Talán sejtette, hogy csak Sir Robert Raleigh lehetett.

- Tulajdonképpen nem is annyira a gyűrű, mint inkább a zongora mentette meg az életemet. Ha akkor éjjel nem hallom, amint játszik, nem tévedtem volna ide.

- Szoktam néha zongorázni. Szereti a zenét? - Választ sem várva, odaült a zongorához és eljátszott néhány dalt igen szépen. - A betegeket is megnyugtatja éjszaka a muzsika - szólt játék közben.

Most is csak a betegeire gondolt.

- Meghívnám önt a házamba éjszakára, de nincs megfelelő fekvőhely - mondta, mikor búcsúztunk.

- Mylord, nagyon meg vagyok elégedve az ágyammal. Olyan ember vagyok, aki nem egyszer évekig sokkal keményebb derékaljon is háltam.

- Várjon. Ha visszakíváncozik majd innen a világba, a gőzösöm elviszi a legközelebbi kikötőig. Ha úgy érzi, hogy vizontszolgálatlaltartozik nekem az egyszerű ápolásért, akkor ne számoljon be sehol tapasztalatairól. Csak azt eredményezné, hogy ezt a telepet megszüntetném itt, sok eredményes munka kárbaveszne és kénytelen lennék ismét másfelé vándorolni.

- Ön az életemet mentette meg és utolsó hálátlan kutya lennék, ha ezért így fizetnék önnek.

- Köszönöm. Bízom magában. Becsületes polgárembernek látszik.

- Mylord, ön kitűnő emberismerő. Good night.

14.

Shelton olykor fél éjszakákat is a laboratórium feliratú barakkban töltött, mikroszkópja és lombikjai mellett. Jó néhány olyan betegség problémájával foglalkozott, amelyről az orvostudomány még nem tud. A nyugodt éjszakában sokszor láttam a kórterem ablakán keresztül az ő világos ablakát és a dsungel eme hatalmas tisztásának csendjét csak a folyó csendes zúgása zavarta meg és a laboratóriumban zümmögő kis dinamó. Ebben a nagy, nyugodt, ősi csendben egyszerre fuvallatszerű, egészen halk, lágy zongoraakkordok hangzottak néhány másodpercig és újra elnémultak. Csak a dinamó zümmögött.

Mi ez? A tanár ott van szemben a laboratóriumban. Ki játszotta ezt a néhány ütemet a zongorán? És főleg miért? Idegesen forgattam kisujjamon a gyűrűt. Felelj! Felelj, kutya?! Mi történik itt tulajdonképpen?!

És a gyűrű felelt. Bizonyára ő sugalmazta azt, ami eszembe jutott. Ha valaki a zongorához ül, miért csak néhány ütemet játszik? És miért ilyen halkan? Halkan azért, mert megvárta, amíg zümmögni kezd a dinamó és így a távolabbi laboratóriumban a tanár nem hallhatta. De itt a házzal szemben nekem meg kellett hallani. És ha meghallottam, akkor kíváncsi leszek rá, hogy ki játszott. És esetleg odamegyek.

Értitek? Valaki azt akarta, hogy kíváncsi legyek rá. Valaki mondani akart valamit. Kisurran- tam az ajtón és a tanár házához lopakodtam. A függöny mögött világosság volt. Óvatosan megemeltem a csücskét, hogy belássak a szobába.

Azután úgy éreztem, hogy elvesztettem az eszemet.

A zongora mellett, de merően az ablakra nézve, Lady Nora Shelton ült! Ugyanaz a gyönyörű arc, amelyet naponta újra és újra megnéztem az ujságban.

- Jöjjön be, uram - mondta halkan, de nyugodtan.

Bementem az ebédlőbe, közben az agyamban tótágast álltak a gondolatok.

- Nem reméltem, hogy meghallja, vagy megérti ezt a hívójelet a zongorán. A férjem most hajnalig dolgozni fog, de különben is meghalljuk, ha leáll a dinamó.

- Kegyetlen ember a lord?

- Kegyetlen? - Elmosolyodott. - A világ legjobb embere. De nagyon fájna neki, ha itt találná magát. Én a multkor hallottam az ön beszélgetését Arthurral. Ki volt az az ember, aki meglátta a gyűrűjét?

- Sir Robert Raleigh.

- Sejtettem... - mondta csendesen. - Úgy gondolom, hogy ha visszatér innen, esetleg módjában lesz beszélni Roberttel. Sőt, kérem önt, hogy keresse fel és adja át az üzenetemet.

Istenem! Mit mondjak? Mit tegyek? Ennek az asszonynak fogalma sincs róla, hogy Sir Raleigh akasztófára kerül. Szomorúan nézett maga elé és csendesen beszélt.

- Mondja meg neki, hogy ma is csak őt szeretem. De ne kutasson utánam. Megmaradok itt a férjem mellett. Az őserdő, ez a kórház, a sok szenvedés, ami naponta elvonul előttem; megváltoztatott. Én nem ismertem Arthurt, nem tudtam, mi az, amit ő vállalt, mi az, amit végez, mialatt én a mai asszony könnyelmű életét éltem. Sok vezekelni valóm van és hozzátartozik a penitenciához az is, hogy egyetlen komoly, igazán szép emlékem Sir Robert. A férjem nem tudja, hogy ma is Robertet szeretem. Elhittem ezzel a szent emberrel, hogy sikerült elfeled-

tetnie velem Robertet és hogy ő tölti be az életemet... Volt egy este, mikor hiába várt rám. Megbeszéltük, hogy együtt szökünk Sydneybe. Robert azt hiszi, hogy nem szerettem eléggé. Pedig útban voltam motoroson Robert hajója felé, mikor elémbe vágta a férjem bennszülöttei egy másik bárkán és erőszakkal magukkal vittek a gőzösre. Mondja meg Robertnek, hogy Arthur két eshetőséget adott: vagy lemondok néhány sorban a megbeszélt szökést és követem őt a gőzösön, vagy megverekszik Roberttel. Minden összeomlott... Hogy szembeállítsam ezt a két kitűnő embert, fegyverrel a kézben, miattam?... Megírtam a levelet és egy bennszülött nyomban elvitte. Arthur elhozott ide. Valamikor szemrehányást tettem neki azért, mert nem nekem él, hanem a hivatásának, mert magamra hagy, mialatt ő a dzsungelt járja. Ezért elhozott ide. Itt nekem is él, nemcsak a hivatásának és nem járja nélkülem a dzsungelt... Hanem velem. Minden az én bűnöm. A dzsungellel nem tudott szakítani miattam, hát a világgal szakított. Az akadémiával, a boulevardokkal és mindennel. Mondja meg Robertnek, ha nem is vagyok nyugodt: megnyugodtam.

- Mylady - mondtam olyan rekedten, hogy alig ismertem a saját hangomra -, ön... ön egy nesseszeret küldött ugyebár... vagy nem...?

- Igen - mondta szomorúan bólogatva -, szegény Robert bizonyára zavarban volt miatta...

- De mennyire - mondtam majdnem sírva.

- Ez is az én könnyelmű ostobaságom. Robert azt mondta, hogy a nesseszeremen kívül mást ne hozzak magammal Lord Shelton házából, mert mind a ketten megélhetünk tisztességesen az ő munkájából. De én féltem attól, hogy Ausztráliában esetleg nélkülözni kell. Az apai örökségem, a megboldogult halála óta hiánytalanul feküdt a bankban és volt néhány szép ékszerem, lánykoromból, tehát úgy éreztem, hogy csak azt viszem magammal, ami jogos tulajdonom. Mindezt Robert tudta nélkül becsempésztem a nesseszerbe, amit előre magával vitt a hajóra, mikor megállapodtunk a szökésben és elbúcsúztunk. Tudtam, hogy ő nem nyitja ki a táskámat és azt hittem, majd végszükség esetén, ha megmagyarázom neki, nem fog haragudni rám...

Lord Shelton lépett a szobába. A dinamó azonban változatlanul zúgott. Nagyon sápadt volt, néhány hajszála kuszáltan állt el kopasz fejről.

- Mikor láttam az ablakból, hogy az épület felé jön, zúgni hagytam a dinamót és követtem... Vártam ilyesmit, Nóra... És hallottam mindent. - Különös nevetéssel, szinte artikulátlanul szólt rám. - Maga szépen meghálálta nekünk az életét... Gratulálok! - Egy fotelbe vetette magát és felcacagott egyszer, kétszer, de úgy, hogy a dobhártyám sajgott tőle. - Hát spiónkodni jött?!... És maga, Nóra... Szóval megint csak hazugság, mindig csak hazugság?! Tudja, kérem, hogy folytassam a történetet, én harminckilenc fokos lázzal érkeztem haza kutató-utamról és mielőtt hazamentem, az utcán találkoztam egy elcsapott szobalányunkkal... Részeg volt és feltűnően elegáns... És mikor felelősségre vontam, durván megmondta a véleményét Lady Nora Sheltonról... És én ott álltam lázasan, felnyitott szemekkel és szerencsétlenül...

- Arthur... ne beszéljen újra... erről... - mondta Lady Shelton sírva és remegett.

- Lord Shelton! - kiáltottam. - Hogy hívták ezt az elegáns szobalányt?! Könyörgöm, szedje össze magát és azonnal feleljen! Isten nevében, könyörgöm!

- Elma... - mondta önkénytelenül és álmélkodva.

- Zsarolt... - szólt egész testében remegve a visszaemlékezéstől Lady Shelton. - Egyszerűen elvitte a holmimat, mindenemet és azt mondta, ha feljelentem, átadja Arthurnak egy Roberthez írt leveletem, amelyet ellopott.

Legnagyobb csodálkozásukra felkaptam az asztalról a whiskyt és fél üveggel egy szuszra kiittam.

- Most én fogok mesélni maguknak - mondtam nyugodtan, de belül mindenem remegett. - Talán kevésbé regényes, de sokkal komolyabb történetet, mint a maguké és kérem, feleljenek minden kérdésemre őszintén, különben nagyon meg fogják bántani. Lady Shelton! Fehérneműt is lopott öntől a szobalánya?

- Sokat.

- Lopott egy arany karórát is, amelyen belül ékkövekkel volt kirakva a Shelton-család címere?

- Igen... - felelt suttogva és ijedten nézett.

- Öntől lopta ezt a kis gyűrűt is, amit itt lát a kisujjamon?

- Igen... Ezt állandóan hordtam, mielőtt ellopta.

- Hát most, kérem, térjünk át a romantikáról a rémdrámára. Ugyanazon a napon, amelyen Lord Shelton elvitte önt a gőzösön és Sir Robert a lemondólevelet megkapta, amit a szerencsétlen összetépett és a tengerbe dobott, ugyanazon a napon Georgetown kikötőnegyedében egy sokkal csúnyább dráma játszódott le. Egy bizonyos Elma nevű szobalány meg akart szökni a Táncos Bill nevű hírhedt szépfiúval, hogy otthagyja a szeretőjét. A szeretője ezt előre tudta és valószínűleg valami elhagyott utcába sétára csalta a nőt, ott leszúrta és a tengerbe dobta... Bocsánat, egy korty whiskyt iszom... - Kihajtottam a maradék fél üveggel. - Ezt az Elma nevű meggyilkolt nőt a dagály hullámai addig csapkodták a kikötő gátjához, amíg felismerhetetlenül roncs lett. A rendőrség másnap kifogta és a fehérneműjében levő monogram, valamint a karóra alapján megállapították, hogy a tetem Lady Nora Sheltonnal azonos... Azonnal üljenek le! Nincs sok időnk... Hé, Sam! Sam! Az a Belzebub hozzon pálinkát, különben szétrobbanok!... Szóval megállapították, hogy Lady Nora Shelton a halott. Elmentek a nyaralójukba, ahol azt mondták, hogy a lady reggel a motorossal elment. Az üres motorost megtalálták. Természetesen nem messze a nyaralóval szemben horganyozó Sir Raleigh-féle yachttól. Az asztalon megtalálták a lady búcsúlevelét, amelyben jelzi, hogy Sir Robert yachtjára megy és vele együtt elszökik. A rendőrség erre természetesen kiszállt a yachtra... Nekem ne abba a monokliba töltsd a pálinkát, te sátán! A kezembe az üveget!... Szóval, a rendőrség átkutatta a yachtot és megtalálták Lady Nora Shelton nesseszerét, sok ékszerrel és húszezer fonttal. A bankjegyek sorszámáról megállapították, hogy előző napon a lady vette fel bankszámlájáról... Vízet! Vízet!... Ide az ablakhoz...

Az asszony ájultan feküdt, csak Sam, meg én foglalkoztunk vele, mert a tanár úgy állt egy helyben, mint akinek a lelke nincs jelen. Egész különös szigorú merevséggel nézett valahová a semmibe aranya keretes szemüvegén keresztül. Az asszony nem engedte a dívánhoz támaszkodni magát és eltölt bennünket.

- Nincs semmi bajom!... Folytassa, az Istenért! Mi lett Roberttel?

- Letartóztatták!... Na, nem elájulni! Mit ígért?!... Letartóztatták, de megszökött. Azután valami rokona támogatta, állítólag titokban és így egy kis sónerrel évekig járta a partokat. Nem mondhatnám, hogy jó színben volt. Körülbelül két hónap előtt hajótörést szenvedett, én voltam mellette és egy másik gentleman. Ekkor újból letartóztatták és semmi kétség aziránt, hogy ha nem sikerül idejében közbelépni, akkor felakasztják.

- De hiszen... két hónap előtt tartóztatták le... - dadogta Shelton, két tenyere közé fogva az arcát kínjában. - Akkor ma már...

- A letartóztatásnál tüdőlövés érte... Kérem, így nem lehet tárgyalni! - Az asszonyt újra az ablakhoz vittük és legyeztük, de most már hamarabb erőt vett magán. - Ön orvostanár -

mondtam a lordnak -, praxisába vág bizonyára az a kérdés is, hogy ha egy embernek negyvenötös rendőrségi Colttal keresztüllovik a tüdejét, hány hét múlva lábbadozhat annyira, hogy felkössék?

- Sam! Sam! - ordította a tanár és kirohant. - Minden bennszülött a gőzhajóhoz, azonnal fűteni, azonnal berakni a legszükségesebbet, de égjen a kezetekben a munka, pokol fiai...

Ezt jól megtanulta tőlem.

- Mit tegyek?... Mit tegyek?... - tördelte a kezét az asszony.

- Öltözködjön az úthoz, de gyorsan.

Az asszony elsietett és a tanár jött be.

- Önöknek nem szabad egyenesen Georgetownba menni, mert csak a johannesburgi kerületi kormányzó akadályozhatja meg a kivégzést és ő indítványozhat újrafelvételt. Én nem élnék egy pillanatig sem tovább, ha ez az ember ártatlanul meghalna. - Egy székbe roskadt, nagyon szánsalomraméltóan nézett maga elé.

Az asszony úti ruhában jött vissza...

- Arthur! Azon a napon, amikor Robert kiszabadul, visszajövök. Esküszöm rá. Úgy-e, elhiszi?

- Ne felejtse el - mondta nyugodtan - a személyazonossági igazolványait magával vinni, minden formáság fontos lehet. - Valahová a mennyezetre nézett. Látszott rajta, hogy lelkileg összeroppant.

- Arthur! Nem hallotta?... Visszajövök.

- Nagyon kérem, hogy ide ne jöjjön vissza. Erre semmi szükség nincsen. Ön nagyon jó és nemes asszony, Nóra. Mindent hallottam az előbb. Ne jöjjön vissza.

Az asszony már egyik lábával a hajó-feljárón volt, mikor sietve érkezett a néger cseléd, kezében egy gyapjúsállal.

- A Fehér Isten küldeni... Üzeni hideg lenni... Felvenni a mimnek nyakára...

Ilyen ember volt ez a lord. Azután a hajó lapátjai harsogni kezdtek és elindultunk.

15.

Először én vettem meg az ujságot Durbanban. Hétfő volt. A második oldalon ez állt: „Szerdán reggel nyolc órakor végzik ki a georgetowni fegyház udvarán Sir Robert Raleighet, Lady Shelton gyilkosát.” Képzeljétek helyzetemet az asszonnyal. Azt hittem, elájul. Azután csodálattal láttam, hogy a férfiert, akit szeret, minden nehézség több és több erőt ad neki.

- Semmi az egész - mondtam. - A repülőgép holnap Johannesburgban van velünk, onnan egy telefon a kormányzótól és rendben van minden.

Nem felelt. Igaza volt. Durbanban az egyetlen gép reparatura alatt volt. Várni kellett. Fél órák multak, amitől meg lehetett volna öszülni. A rendőrségen hiába jelentkezőnk, kábelt, sürgőnyt akárki adhat fel. Csak a kormányzó segíthet.

Azután a pokol minden ördöge ellenünk jött. Az elmúlt száraz évszak első nagy vihara koromsötét fellegekkel, vágatva, dörögve érkezett, póznákat tépett ki, fákat döntött, háztetőket sodort el, folyómedret varázsolt az útból, másodpercenként csattogtak a villámok. Aki még nem látott ilyet, annak úgys hiába írom le. Repülni? Vacogva kell meglapulni, lehetőleg jól megépített fal mentén a szobában, amelyben a ronggyászakadt moszkítóhálókön keresztül ömlik be a víz és az egyiptomi sötétségben tócsák csillannak fel, ha halvány, vakító fényével ellobban a villám és megremeg minden hördülésétől. Három órán át tombolt a vihar, azután egy másodperc alatt kitisztult. Durban megostromolt, legyőzött városhoz hasonlított.

Egy óra múlva mégis a levegőben voltunk, útban Johannesburg felé. Lady Shelton már régen nem szólt, csak maga elé meredt behúzott nyakkal, lehajtott fejjel. Úgy látszott, komoly tettek szánta el magát, arra az esetre, ha Robertet nem sikerül megmenteni. A vihar végigment az egész déli zónán. Amerre alacsonyan szálltunk, romok, kitépett fák, vágatató esőlé...

Kedden délelőtt tizenegy órakor megérkeztünk a johannesburgi kormányzóságra. A kormányzó titkárának gyorsan elmondtunk mindent. Elgondolkozva állt. A kegyelmes úr gyengélkedik és otthon van a villájában.

- A villa, sajnos, a Vaal folyó partján van, körülbelül egy óra...

Még ez is! A soffört életveszélyes fenyegetésekkel ösztökéltem. Végre itt a kormányzó villája. Az inas nem hiszi, hogy az excellenciás úr fogad. Én biztos vagyok benne. Az inas kérdezi, hogy milyen ügyben és kit jelentsen. Az inas elterül. Megyünk fel a hallban, a lépcsőn. Nagy ordítózás. Egy fiatal hölgy tisztázza a helyzetet, bizonyára a kormányzó leánya.

...A kormányzó először elájul, mert Lady Sheltont igen jól ismerte személyesen és több alkalommal virágot küldött a sírjára. Azután kiugrik az ágyból és olyan gyorsan kapkodja magára a ruháit, hogy ha minden kötél szakad, mint átváltozó-művész is megél. Persze ti most nevettek! De akkor! Akkor, barátom! Másnap reggel pont nyolc órakor egy embert akasztanak, egy állítólagos gyilkost és az áldozat mellette az autóban, a körülményekhez képest él.

Az excellenciás úr autóján vissza a kormányzóságra. Halló, halló!... Kapcsolja azonnal a georgetowni ügyészséget... Mi van?

- A távíró- és telefonösszeköttetés a vihar következtében Georgetownnal megszakadt - mondja sápadtan a kormányzó.

- Rádió! - kiáltom én, - szikratávíró, vagy rövidhullámú leadó! - A kormányzó telefonál, a szikratávíró működik, de Georgetown nem felel. Georgetown semmire sem felel, úgy látszik, a tengerparton a vihar sokkal erősebb volt.

A kormányzó ír, villámgyorsan ír, azután pecsétel, még egy pecsétet üt rá és átadja nekem.

- Repülőgéppel még elérheti a kivégzés előtt Georgetownt. Ez az írás az ítélet felfüggesztéséről és az újrafelvételről intézkedik. Ön a futárom!

Karriert csináltam! Hiába! A tehetség előbb vagy utóbb méltánylásra talál!

*

...Megőrülök attól, hogy ez az asszony huszonnégy órája egyetlen szót sem beszél. Ahogy repülünk Georgetown felé, újra csatatereteket látunk lenn. Ugy látszik, a vihar utolsó ciklusa még a part fölött van. Esőben, ködben repülünk és lassan mulik az éjszaka.

Csak felhők fölött haladhatunk és a pilóta nem tud jól tájékozódni. Az asszony karóráján hét óra. Világos van, de vadul csapkod mindenfelől az eső, a gép néha veszélyesen inog. Fél nyolc. Nagyon eltértünk nyugat felé, mert keletről tűnik fel, messze Georgetown. Egyre közelebb jön, azután hirtelen ferde síkban emelkedik a város, forognak a házak...

A karóra háromnegyed nyolcat mutat. Kiugrunk a gépből, most taxi, taxi!

A repülőtér előtti villanyórán nyolc óra mult! Lady Shelton karórája 15 percet késett! Csak annyi időm volt, hogy elkaphattam a zuhanó asszonyt. Mindennek vége... Szegény, szegény Raleigh.

Harangoznak.

Nyolcat.

16.

...Virradt. Raleigh olvasott. Swinburne verseit. Egy koránkelő árus kordéja nyikorgott kint az utcán. A tomboló vihar után békés csend köszöntötte Georgetownban a napfelkeltét és az első vidám, langyos sugarak nyájasan terültek szét a siralomház kőpadlóján. A pap jött. Sir Robert Raleigh azzal a sóhajjal csukta be a könyvet, amellyel udvarias emberek elkerülhetetlen, sablónos látogatóikat fogadják megadással.

Fél nyolckor megivott egy csésze teát és pirított zsemlyét kért hozzá vajjal. Nyugalma inkább derűs volt, mint apatikus. Azzal a csendes göggel készült a halálra, amellyel egykor néhány Raleigh, Morus Tamást követte a vérpadra Istenért és az alkotmányért. Ezek a Raleighhek kivétel nélkül reggeliztek és dohányoztak a siralomházban. Mártírhálát nem érezte kevésbé tisztának fanatikus ősei végzeténél.

A fegyház harangja megszólalt.

Az ügyész lépett be az elítélthez.

- Jóreggelt, Sir.

- Jóreggelt - mondta Raleigh. - Csúnya időnk volt.

- Az volt. Általában a modern idők csúnyák. A technika az emberiség legkonzervatívabb intézményeit is kisajátította. Csúnya dolog, hogy például már villanyerővel harangoznak. Hová fog ez vezetni? A hóhér gőzösön járja a partokat és sürgönyt küld a pimasz, hogy forgalmi zavarok következtében Cape Town után nem folytathatta az útját. Az emberiség legősibb intézménye is, a táviró, a rádió és a gőzgép üzemzavarait utánozza. Uram, hová jutunk?!

- Valóban - mondta megértéssel Sir Robert, mert ő is rendkívül konzervatív volt.

- Szóval, Sir Raleigh, a közben helyreállított táviró útján a hóhér az ön szíves türelmét kéri holnapig. Addig is, amíg az úr rendelkezésére állhat, minden újabb óhaját készséggel teljesítem, bár a törvény szerint az elítéltnak csak a kivégzés időpontja előtt lehetnek óhajai.

- Köszönöm. Nem kérek semmit. Bosszantana, ha miattam csorbát szenvedne a joggyakorlat.

- Majd beküldöm önhöz az ügyvédjét egy kis beszélgetésre.

- Én már azt sem bánom, uram.

*

Ez történt félnyolckor reggel. Délben egy órakor, midőn a hóhér gőzöse némi reparatúrák után folytatta az útját, Sir Robert Raleight már szabadlábba helyezték és Lady Shelton óvadéka ellenében az én letartóztatásomtól is eltekintettek. Ebből is láthatjátok, hogy üldöztetésem egyik főokát mindeztidáig szegénységem képezte.

17.

Nos, barátaim, igyuk ki ezt a poharat és menjünk haza. A történet végét a bolond is kitalálja, hát mit meséljem el nektek? Itt az egész ügyben a gyűrű játszott nagy szerepet. Ő volt a védő, az ügyész és bizonyos fokig a hóhér is, ha Badlem Jim erőszakos, de törvényes formák között megtartott elhalálozását tekintjük, amely esetben a modern technika vívmányai sem odázhatták el a kivégzést. A gyűrű! Figyeltétek, hogy vezetett el Sir Roberthez, hogy vonszolt magával étlen-szomjan, haldokolva az ügy összes szereplőjéhez, kezembe adva valamennyi szálát, hogy csalta ki az eldugott Lady Sheltont, hogy este jelt adjon nekem. Itt van az ujjamon. Eléggé bebizonyítottam nektek, hogy felvilágosodott ember vagyok, aki megveti a babonát, de azt szentül hiszem, hogy ebben a gyűrűben a meghalt leány bűnbánó lelke élt és engem használt fel eszközül, hogy megakadályozza a szörnyű igazságtalanságot, amelynek akarva, nem akarva, ő volt az oka.

Hogy ujabban többször járok itthon Skóciában és amint láthatjátok, régi szokásomtól eltérően ilyen kifogástalan ruhában, azt elsősorban Sir Raleighnek és jóságos feleségének, Nórának köszönhetem. Ritkán láttam boldogabb két embert és van egy gyermekük, barátaim, azt megnézhetitek! Festményen sem láttam szebbet. Tengerparti villájuk a munka, az öröm és a szép családi élet szentélye. Megszenvedtek érte! Engem odavettek volna inasnak, titkárnak, akár ingyenélőnek is, dehát két hétnél tovább egy helyben maradni, ez nem az én mesterségem. Ha Angliába jövök, úgy megyek hozzájuk, mint az apám házába, de ők még csak nem is gorombáskodnak velem. Mi van még?...

Ha túl sok sült sonkát eszem lefekvés előtt, akkor egy szelíd, komoly úrról álmodom, aki a dsungel közepén egyedül vacsorázik és ilyenkor szmokingot ölt. Olykor kinéz az ablakon, szomorú, értelmes tekintetével, végigsuhan a negyvenágyas pavillonokon. Aki ott él a közéletben, az meggyógyul a Fehér Isten varázslatától, csak éppen ő maga él köztük halálos és gyógyíthatatlan betegségével, büszkén, de jóságosan. És néha bizonyára zongorázik. Na, jóéjszakát fiúk... Fizetni!

VÉGE.